

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Історичний факультет
Кафедра історії стародавнього світу та середніх віків

А.П.Ткачук

ІСТОРІЯ СХІДНОЇ ЄВРОПИ В СЕРЕДНІ ВІКИ ТА РАННІЙ НОВИЙ ЧАС

Збірник тестових завдань
для студентів історичного факультету

Луцьк – 2011

УДК 947.045(471)«9/18»

ББК 63.3 (4 Рос) Я7

I – 90

*Рекомендовано до друку методичною радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 8 від 20 квітня 2011 р.)*

Рецензенти: Куликівська Г.М. – кандидат історичних наук, доцент кафедри нової та новітньої історії зарубіжних країн Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Шабала Я.М. – кандидат історичних наук, доцент кафедри археології, давньої та середньовічної історії України Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Ткачук А.П.

Історія Східної Європи в середні віки та ранній новий час: збірник тестових завдань для студентів історичного факультету. – Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. – 70 с.

Тестові завдання, вміщені в даному збірнику, складені згідно вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу, а також відповідно до робочої навчальної програми з урахуванням особливостей фахової підготовки студентів історичного факультету. Опрацювання студентами запропонованих тестових завдань сприятиме оптимізації їх самостійної роботи, допомагатиме в підготовці до проміжного та підсумкового контролю.

Для студентів та викладачів історичного факультету.

© Ткачук А.П., 2011

Зміст

Пояснювальна записка	4
Зміст тестових завдань:	
Тема 1. Північно-Західна та Північно-Східна Русь у IX-XIII ст.	6
Тема 2. Північно-Східна Русь у XIV-XV ст. Особливості процесу державної централізації	13
Тема 3. Московська держава наприкінці XV – XVI ст.	23
Тема 4. Російська держава у XVII ст.	33
Тема 5. Росія наприкінці XVII – в першій половині XVIII ст. Становлення імперської державно- політичної системи	46
Тема 6. Російська імперія другої половини XVIII ст.	56
Перелік рекомендованих підручників та навчальних посібників	67
Перелік рекомендованої монографічної літератури та наукових статей для самостійного опрацювання	68

Пояснювальна записка

Сучасні підходи до організації навчального процесу студентів передбачають запровадження нових форм і методів навчальної діяльності, а також ефективних форм контролю її результатів.

З впровадженням кредитно-модульної системи організації навчання одним з найбільш результативних засобів перевірки та оцінки здобутих знань стає тестування. Виходячи з того, що воно є не лише інструментом контролю, а й дієвим способом активізації засвоєння нової інформації, формування інтелектуальних умінь і систематизації знань тестування ставить студентів перед необхідністю:

- самостійно аналізувати навчальний історичний матеріал, знаходити в ньому головне (головні факти, теоретичні положення, оцінки, визначення і т.п.) та абстрагуватися від другорядного;
- правильно локалізувати історичні події та явища в часі і просторі;
- аналізувати факти, виділяти, порівнювати і узагальнювати їх істотні ознаки і зв'язки, простежувати закономірності суспільного розвитку;
- співвідносити історичні факти і теорію між собою, застосовувати теоретичні положення для осмислення історичних фактів;
- виробляти вміння дискутувати, аргументувати та відстоювати свою точку зору.

Тестові завдання, вміщені в даному збірнику, стосуються курсу «Історія Східної Європи в середні віки та ранній новий час» і складені відповідно до робочої навчальної програми з урахуванням особливостей фахової підготовки студентів історичного факультету. Опрацювання студентами тестових завдань буде сприяти оптимізації їх самостійної роботи, допомагатиме в результативній підготовці до проміжного та підсумкового контролю.

Тестові завдання розміщено за хронологічно-проблемним принципом, згруповано за темами в межах кожної з яких вони поділені на три рівні складності. Всі варіанти є тестами закритої форми і передбачають завдання з однією правильною відповіддю, завдання з кількома правильними відповідями, завдання на встановлення відповідності, завдання на встановлення правильної хронологічної чи логічної послідовності. Окрім того, частина тестових завдань третього рівня складності передбачає аналіз текстів документальних джерел та інших текстів на основі якого студент має отримати правильну відповідь.

Використання різнорівневих тестів дозволить кожному студенту вибирати індивідуальний рівень складності в процесі самоконтролю ступеня засвоєння необхідного матеріалу.

Разом з тим слід зазначити, що тестування не є абсолютним універсальним методом перевірки набутих знань. Воно є максимально ефективним лише тоді, коли тісно поєднується з іншими формами контролю та самоконтролю досягнутого рівня опанування навчального матеріалу.

Для того, щоб запропоновані тестові завдання допомогли студентам отримати ґрунтовний комплекс знань про розвиток історичного процесу у Східній Європі в середні віки та ранній новий час на основі різнобічно аналізу його політичних, економічних, соціальних та етнокультурних складових вони повинні скористатися матеріалами монографій, наукових статей, підручників, навчальних посібників перелік яких приведений в кінці даного збірника

Тема 1. Північно-Західна та Північно-Східна Русь у IX-XIII ст.

I рівень

1. Період політичної (феодальної) роздробленості в Північно-Східній Русі тривав з

1. Початку XII ст. до середини XVI ст.
2. Середини XII ст. до початку XVI ст.
3. XII ст. до XIV ст.
4. 30-х рр. XII ст. до кінця XV ст.
5. 50-х рр. XII ст. до кінця XV ст.

2. Перше зіткнення руських дружин з монголо-татарами відбулося в ході битви

1. На р. Угрі.
2. На берегах Чудського озера.
3. На р. Сіті.
4. На р. Вожі.
5. На р. Калці.

3. Умовною датою початку політичної роздробленості Русі вважається:

1. 1097 р.
2. 1132 р.
3. 1054 р.
4. 1111 р.
5. 1240 р.

4. Нашестя монголо-татар на Північно-Східну Русь відбулося у ... рр. на чолі з ханом

1. 1237-1238.
 2. 1235-1239.
 3. 1237-1240.
 4. 1223-1238.
 5. 1233-1242.
1. Ахметом.
 2. Субедеєм.
 3. Мамаєм.
 4. Батием.
 5. Бурундаєм.

5. «Заліським краєм» в XI-XII ст. сучасники називали

1. Галицько-Волинське князівство.
2. Новгородську боярську (феодальну) республіку.
3. Мінсько-Полоцьку землю.
4. Східну Прибалтику.
5. Ростово-Суздальську землю.

6. Першим князівством Північно-Східної Русі, яке зазнало монголо-татарської агресії було

1. Рязанське.
2. Володимиро-Суздальське.
3. Тверське.
4. Нижегородське.
5. Ростовське.

7. Невська битва відбулася у

1. 1242 р.
2. 1240 р.
3. 1238 р.
4. 1245 р.
5. 1250 р.

- 8. Умовною датою початку політичної (феодалної) роздробленості Русі вважається:**
1. 1097 р. 2. 1132 р. 3. 1054 р. 4. 1111 р. 5. 1240 р.
- 9. Новгородська феодальна (боярська) республіка була заснована в**
1. 1113 р. 2. 1125 р. 3. 1132 р. 4. 1136 р. 5. 1169 р.
- 10. Главою новгородської адміністрації в XII-XV ст. був**
1. Князь. 2. Тисяцький. 3. Посадник. 4. Архієпископ. 5. Керівник віча.
- 11. Головним органом управління в Новгородській феодальній (боярській) республіці був (були, була)**
1. Князь. 2. Князь і князівська дружина. 3. Аристократична рада. 4. Єпископська рада. 5. Віче.
- 12. У Невській битві противниками руських дружин були**
1. Шведи. 2. Угорці. 3. Німці. 4. Литовці. 5. Татари.
- 13. Заснування Москви в російській історіографії традиційно пов'язують з іменем ростово-суздальського князя**
1. Мстислава Володимировича. 2. Юрія Довгорукого. 3. Андрія Боголюбського. 4. Всеволода Юрійовича. 5. Олександра Невського.
- 14. Грамота, яку надавали золотоординські хани руським князям для підтвердження їх права на князювання мала назву**
1. Ярлик. 2. Ясир. 3. Баскак. 4. Тумен. 5. Яничар.
- 15. Серед відомих князів Північно-Східної Русі XII-XIII ст. найбільшої міфологізації в історичній літературі зазнала історична постать князя**
1. Юрія Довгорукого. 2. Андрія Боголюбського. 3. Олександра Ярославовича Невського. 4. Андрія Ярославовича. 5. Ярослава Всеволодовича.

II рівень

- 1. У грудні ... р. м. Київ було взято**
1. 1223. 2. 1236. 3. 1237. 4. 1239. 5. 1240.
1. Литовськими військами. 2. Половцями. 3. Монголо-татарами. 4.

Турками. 5. Хрестоносцями.

2. Синами Володимира Мономаха, який князував в Київській Русі впродовж ... років були

1. 1054-1073 рр. 2. 1054-1113 рр. 3. 1113-1125 рр. 4. 1097-1132 рр. 5. 1125-1132 рр.

1. Мстислав Володимирович. 2. Юрій Довгорукий. 3. Андрій Боголюбський. 4. Всеволод Велике Гніздо. 5. Олександр Невський.

3. 1054-1113 роки – в історії Київської Русі це період:

1. Розквіту; 2) загострення чвар і феодалних міжусобиць; 3) князування Ізяслава Ярославовича; 4) будівництва Софіївського собору; 5) будівництва Десятинної церкви.

4. У 1169 р. військовий похід на Новгород був організований ... князем

1. Київським. 2. Рязанським. 3. Галицьким. 4. Переяславським. 5. Володимиро-Суздальським.

1. Васильком Мстиславовичем. 2. Ігорем Ростиславовичем. 3. Андрієм Боголюбським. 4. Юрієм Довгоруком. 5. Мстиславом Удатним.

5. Князь в Новгородській боярській (феодалній) республіці отримував владу внаслідок

1. Положень закону про успадкування. 2. «Призвання» і укладення з ним договору про умови правління. 3. Виборів на вічових зборах. 4. Призначення верхівкою церкви на чолі з архієпископом. 5. Захоплення князівського столу одним з провідних князівських родів.

6. Головою новгородської адміністрації в Новгородській боярській (феодалній) республіці був ..., якого з середини XII ст. стали

1. Князь. 2. Тисяцький. 3. Посадник. 4. Єпископ. 5. Вічевий староста.

1. Обирати на віче. 2. Призначати на раді бояр. 3. Запрошувати з іншого князівства. 4. Призначати в оточенні єпископа. 5. Призначати з відомих полководців.

7. Єпископ (архієпископ) як глава церкви в Новгородській боярській (феодалній) республіці Він володів широкими повноваженнями

1. Призначався київським митрополитом. 2. Призначався константинопольським митрополитом. 3. Призначався посадником. 4.

Обирався в Новгороді. 5. Запрошувався на єпископську кафедру обов'язково з іншого регіону.

1. Лише у церковних справах. 2. Лише за умов підпорядкування вічу. 3. Лише за умов підпорядкування посаднику. 4. Як у справах церковних так і у справах державного управління та контролю. 5. Лише у судових справах.

8. В Новгородській землі як варіант державного устрою в ... році було стверджено

1. 1097. 2. 1132. 3. 1136. 4. 1169. 5. 1174.

1. Спадкова монархія. 2. Абсолютна монархія. 3. Станово-представницька монархія. 4. Боярська республіка. 5. Олігархічну форму правління.

9. Ярославів двір поблизу Торгової площі був місцем постійного зібрання віче в м.

1. Пскові. 2. Суздалі. 3. Володимирі. 4. Новгороді. 5. Твері.

10. 26 липня 1951 р. під час проведення археологічних досліджень одна із співробітниць експедиції професора А.Арциховського знайшла

1. Невідомі фрески в Софіївському соборі. 2. Перший фрагмент берестяної грамоти. 3. Перший фрагмент невідомого новгородського літопису. 4. Основну частину єпископського архіву. 5. Новгородський вічовий дзвін.

11. «Льодовим побійцем» назвали поєдинок руських дружин з ..., який відбувся у ... році.

1. З монголо-татарами. 2. З німецькими рицарями-хрестоносцями. 3. Зі шведами. 4. З литовським військом. 5. З польським військом
1. 1169. 2. 1210. 3. 1236. 4. 1240. 5. 1242.

12. До складу найвідоміших державних утворень періоду феодальної роздробленості не відноситься

1. Новгородська боярська (феодальна) республіка. 2. Турово-Пінське князівство. 3. Володимиро-Суздальське князівство. 4. Галицько-Волинське князівство. 5. Московське князівство.

13. Всеволод Юрієвич Велике Гніздо, який успадкував владу після смерті ... наприкінці XII – на початку XIII ст. був князем

1. Андрія Боголюбського. 2. Юрія Довгорукого. 3. Романа

Мстиславовича. 4. Олександра Ярославовича. 5. Юрія Всеволодовича.
1. В Новгороді. 2. Галицько-Волинського князівства. 3. Київського князівства. 4. Тверського князівства. 5. Володимиро-Суздальського князівства.

14. У Володимиро-Суздальському князівстві в другій половині XII – на початку XIII ст. державний устрій розвивався в бік формування

1. Абсолютної монархії. 2. Станово-представницької монархії з деспотичними засадами князівського правління. 3. Боярської республіки з елементами олігархічного правління. 4. Боярської республіки з домінуванням вічевих традицій. 5. Військово-феодальної диктатури.

15. Розвиток державотворчих процесів в Північно-Східній Русі був перерваний і zdeформований у ... роках XIII ст. у зв'язку з

1. 20-х. 2. 20-30-х. 3. У другій половині 30-х. 4. 40-50-х. 5. В першій половині 80-х.

1. Постійно зростаючою половецькою загрозою. 2. Посиленням німецької агресії у Східній Прибалтиці. 3. Посиленням шведської агресії у Східній Прибалтиці. 4. Вторгненням монголо-татар і підпорядкуванням руських земель Золотій Орді. 5. Поразкою руських дружин у битві на р. Калка.

III рівень

1. Про кого йдеться в тексті?

«Після тривалих міжусобних конфліктів період правління даного князя став часом розквіту Київської Русі. Фактично відновилася одноосібна князівська влада. Всі князі корилися йому знаючи не лише тяжку руку великого князя, а й справедливу його вдачу. За своє правління князь здійснив 83 великих походи, 19 разів укладав угоди з половцями, полонив 300 половецьких князів...»

1. Про князя Ярослава Мудрого. 2. Про князя Святополка Ізяславовича.
3. Про князя Володимира Великого. 4. Про князя Мстислава I Великого.
5. Про князя Володимира Мономаха.

2. Про кого йдеться в тексті?

«Син київського князя і дочки візантійського імператора. Коли батько став київським князем, син отримав в уділ Чернігів, але через деякий час змушений був уступити це місто Олегу Святославичу, а сам переселився у Переяслав. Організував кілька спільних походів проти

половців, які принесли йому славу полководця. У шістдесятирічному віці став князем київським. Зумів тимчасово об'єднати під своєю владою більшу частину території Київської держави і припинити князівські міжусобиці. Похований у Софійському соборі в Києві».

1. Про Ярослава Мудрого.
2. Про Ярослава Осмомисла.
3. Про Володимира Мономаха.
4. Про Всеволода Ярославовича.
5. Про Юрія Довгорукого.

3. Визначити основні рішення Любецького з'їзду руських князів:

1. Спільна оборона всіх князів проти половців.
2. Вибори першого митрополита-русича.
3. Встановлення спадкового характеру володіння князями своїми вотчинами.
4. Укладення союзу з половцями для боротьби проти монголів.
5. Примирення Володимира Мономаха і Ярослава Осмомисла.

4. Які князі найактивніше вели боротьбу за Київ після смерті Володимира Мономаха?

1. Святослав Ярославович.
2. Ярополк Володимирович.
3. Юрій Довгорукий.
4. Мстислав Володимирович.
5. Чернігівські князі Ольговичі – нащадки Олега Святославовича.

5. Поставте названі події у хронологічній послідовності.

1. Правління в Києві Мстислава Володимировича.
2. Взяття і розграбування Києва військом Андрія Боголюбського.
3. Правління в Києві Юрія Довгорукого.
4. Перша сутичка русичів з монголо-татарами.
5. Правління Всеволода Юрієвича Велике Гніздо.

6. Які з наведених тверджень не відповідають дійсності?

1. Після смерті Володимира Мономаха у 1125 р. Київська Русь остаточно перестала існувати як єдина держава.
2. Утворення Новгородської боярської (феодальної) республіки датують 1136 р.
3. Андрій Боголюбський з приходом до влади продовжив головну політичну лінію свого батька Юрія Довгорукого.
4. У Володимиро-Суздальському князівстві розвиток державотворчих процесів був аналогічним процесам в Новгородській землі.
5. Андрія Боголюбського було вбито внаслідок «палацової змови» в 1174 р.

7. Які події не пов'язані з іменем Юрія Довгорукого?

1. Організація спільних походів руських князів проти половців.
- 2.

Активна боротьба за захоплення київського престолу. 3. Намагання залишити після себе на київському престолі свого сина Андрія Юрійовича. 4. Організація військових походів на Новгород. 5. Встановлення тісних дипломатичних стосунків з половецькими ханами

8. Поставте названі події у хронологічній послідовності.

1. Похід Андрія Боголюбського на Новгород. 2. Битва на р. Калка. 3. Кінець останнього правління в Києві Юрія Довгорукого. 4. Початок правління у Володимиро-Суздальському князівстві Всеволода Юрійовича Велике Гніздо. 5. Вторгнення монголо-татар до Рязанського князівства.

9. Про кого йдеться у наведеному нижче тексті?

У 1934 р. співробітник інституту історії феодального суспільства (Інститут археології) археолог Микола Воронін надіслав до ленінградської рентгено-антропологічної лабораторії Державного рентгенологічного інституту неповний кістяк невідомого. ... У 1941 р. видатний вчений антрополог і скульптор Михайло Герасимов відтворив портрет цього невідомого. Невдовзі фахівцями істориками, археологами і антропологами достеменно було доведено, що Миколою Вороніним було знайдено кістяк князя

1. Ярослава Мудрого. 2. Володимира Мономаха. 3. Юрія Довгорукого. 4. Всеволода Юрійовича Велике Гніздо. 5. Андрія Боголюбського.

10. Знаменитий похід новгород-сіверського князя Ігоря Святославовича проти ... відбувся у ... році і описаний в

1. Монголів. 2. Монголо-татар. 3. Печенігів. 4. Половців. 5. Німецьких рицарів-хрестоносців.

1. 1169. 2. 1174. 3. 1185. 4. 1212. 5. 1223.

1. «Повісті минулих літ» літописця Нестора. 2. «Слові о полку Ігоревім». 3. «Молінні Данила Заточника». 4. «Сказанні про князів Володимирських». 5. «Слові про закон і благодать».

11. Встановіть відповідність між прізвиськом історичного діяча та стислою характеристикою його діяльності.

1. Володимир Мономах. 2. Мстислав I Великий. 3. Юрій Довгорукий. 4. Андрій Боголюбський. 5. Всеволод Юрійович Велике Гніздо.

А. Про цього князя автор «Слова о полку Ігоревім» писав: «Волгу може веслами розплескати, а Дон шоломами вичерпати». Б. Після розгрому і

пограбування Києва військом коаліції руських князів на чолі з цим князем, Київ остаточно занепав і втратив роль центра руських земель. В. Головним його політичним пріоритетом було захоплення київського престолу. Г. Після смерті цього князя Київська Русь остаточно розпалася як єдина держава. Д. Його син за постійне прагнення розширити територію свого князівства і підкорити Київ отримав прізвисько «Довгорукий».

12. Яка з названих історичних подій відбулася найраніше?

1. Битва на р. Калка. 2. Розгром Києва військом Андрія Боголюбського. 3. Перша літописна згадка про Москву. 4. Повстання в Новгороді, яке дало початок історії Новгородської боярської (феодальної) республіки. 5. Початок правління Всеволода Юрієвича Велике Гніздо.

13. З наведеного переліку фактів виберіть ті, які стосуються історії Володимиро -Суздальського князівства.

1. Князівський з'їзд в Любечі. 2. Перенесення столиці до Володимира-на-Клязьмі. 3. Боротьба з Волжською Булгарією. 4. Битва під Ярославом. 5. Битва на р. Калка. 6. Правління Всеволода Велике Гніздо. 7. Невська битва. 8. «Льодове побоїще»

14. З наведеного переліку фактів виберіть ті, які не стосуються історії Володимиро-Суздальського князівства.

1. Князівський з'їзд в Любечі. 2. Перенесення столиці до Володимира-на-Клязьмі. 3. Боротьба з Волжською Булгарією. 4. Битва під Ярославом. 5. Битва на р. Калка. 6. Правління Всеволода Велике Гніздо. 7. Невська битва. 8. «Льодове побоїще»

15. Політична система якого державного утворення давала можливість ставити такі умови князю?

«Без посадника тобі, князю, суду не судити, волостей не тримати, грамот не давати. Резиденцію свою тримати тобі, князю, за межами кремля на ярославовому дворіщі ... »

1. Володимиро-Суздальського князівства. 2. Київського князівства. 3. Новгородської боярської (феодальної) республіки. 4. Галицько-Волинського князівства. 5. Переяславського князівства. 6. Московського князівства.

Тема 2. Північно-Східна Русь у XIV-XV ст. Особливості процесу державної централізації

І рівень

- 1. У першій половині XIV ст. основна боротьба за гегемонію в Північно-Східній Русі відбувалася між ...**
 1. Москвою і Новгородом. 2. Новгородом і Псковом. 3. Твер'ю і Володимиром. 4. Москвою і Твер'ю. 5. Москвою і Володимиром.

- 2. Куликовська битва відбулася в ...**
 1. 1240 р. 2. 1375 р. 3. 1382 р. 4. 1410 р. 5. 1380 р.

- 3. Засновником Московського князівства був:**
 1. Дмитро Донський. 2. Данило Олександрович. 3. Юрій Довгорукий. 4. Олександр Невський. 5. Іван Калита.

- 4. До міст, які разом з Москвою в XIV ст. вели боротьбу за лідерство в об'єднавчому процесі не відноситься:**
 1. Новгород. 2. Твер. 3. Переяслав. 4. Псков. 5. Коломна.

- 5. Перший московський князь Данило був сином:**
 1. Володимира Мономаха. 2. Андрія Боголюбського. 3. Всеволода Велике Гніздо. 4. Олександра Невського. 5. Юрія Довгорукого.

- 6. 8 вересня 1380 р. відбулася битва на**
 1. р. Калці. 2. Р. Неві. 3. Чудському озері. 4. Куликовому полі. 5. Р. Вожі.

- 7. Нашестя монголо-татар на Північно-Східну Русь припадає на ... рр. на чолі з ханом**
 1. 1237-1238. 2. 1235-1239. 3. 1237-1240. 4. 1223-1238. 5. 1233-1242.
 1. Ахметом. 2. Субедесем. 3. Мамаєм. 4. Батием. 5. Бурундаєм.

- 8. Іван Калита був Великим московським князем впродовж ...**
 1. 1301-1308 рр. 2. 1308-1323 рр. 3. 1325-1340 рр. 4. 1363-1380 рр. 5. 1382-1390 рр.

- 9. Хто першим з московських монархів отримав титул «Великий князь Московський государ всія Русі»?**
 1. Василь III. 2. Іван III. 3. Іван IV. 4. Василь Шуйський. 5. Борис Годунов.

10. Першу кодифікацію законів було здійснено за правління Івана III у ... р.

1. 1462. 2. 1471. 3. 1478. 4. 1480. 5. 1497.

11. Вотчина – це Продовжте речення.

1. Посадовий оклад члена князівської ради. 2. Одиниця оподаткування у XIV-XV ст. 3. Особливий військовий підрозділ в дружині великого князя. 4. Вид феодальної земельної власності; власник вотчини міг передавати її у спадок, продавати, дарувати і т.п. 5. Вид ремісничої діяльності, який набув особливого поширення в Новгородській землі у XV ст.

12. Помістя – це Продовжте речення.

1. Посадовий оклад члена князівської ради. 2. Одиниця оподаткування у XIV-XV ст. 3. Особливий військовий підрозділ в дружині великого князя. 4. Вид феодальної земельної власності; власник вотчини міг передавати її у спадок, продавати, дарувати і т.п. 5. Вид ремісничої діяльності, який набув особливого поширення в Новгородській землі у XV ст. 6. Вид умовного феодального землеволодіння відповідно до якого помістя не могло передаватися у спадок, продаватися, закладатися і т. п.

13. «Юрїїв день» (осінній) – це продовжте речення.

1. Назва відомого літературного твору XV ст. 2. Назва відомого публіцистичного твору кінця XV ст. 3. Визначений Судебником 1497 р. термін сплати селянами податків. 4. За Судебником 1497 р. період за тиждень до свята св. Георгія і тиждень після нього коли селяни мали право переходу до іншого власника (за умови сплати всіх належних податків). 5. Визначений Судебником 1497 р. термін сплати городянами всіх податків.

14. «Стояння на р. Угрі» є подією, яка визначила

1. Остаточну ліквідацію незалежності Новгородської боярської (феодальної) республіки. 2. Включення Рязанського князівства до складу Московської держави. 3. Включення Чернігово-Сіверщини до складу Московської держави. 4. Перемогу Москви в протистоянні з Тевтонським Орденом у Східній Прибалтиці. 5. Остаточне звільнення Північно-Східної Русі від Золотоординської залежності.

15. 1462-1505 рр. – це період

1. Правління великого московського князя Івана III.
2. Московсько-литовської війни.
3. Становлення самодержавного правління в Московському царстві.
4. Правління великого московського князя Василя III.
5. Завоювання Московською державою Казанського і астраханського ханства.

II рівень

1. За яким принципом складено цей логічний ряд?

Вотчина, помістя, церковно-монастирські землі, чорносошні землі.

1. Основні одиниці поземельного оподаткування на Русі в XIV-XV ст.
2. Основні одиниці подвірного оподаткування на Русі в XIV-XV ст.
3. Основні форми винагороди за службу великому московському князю.
4. Структура боярського землеволодіння в Новгородській боярській (феодальній) республіці.
5. Основні форми феодального землеволодіння в Північно-Східній Русі в XIV-XV ст.

2. Вкажіть, які з наведених історичних подій стосуються періоду правління Івана Калити.

1. Князував у Московському князівстві у 1340-1353 рр.
 2. Князував у Московському князівстві у 1325-1340 рр.
 3. Завдав першої поразки монголо-татарам в битві на р. Вожі.
 4. Придушив повстання в Твері в 1327 р.
 5. Добився права збору данини на користь Золотої Орди.
 6. Спорудив перший кам'яний кремль у Москві.
- А. 135. Б. 256. В. 245. Г. 356. Д. 145.

3. Які з наведених тверджень є правильними?

1. Основними тенденціями в розвитку феодального землеволодіння в XIV-XV ст. були: подрібнення і скорочення вотчинного землеволодіння, зростання помісного землеволодіння, розширення церковного землеволодіння, скорочення чорносошних земель.
 2. У XIV-XV ст. церква почала відмовлятися від володіння церковними вотчинами і за визначену матеріальну винагороду передавала їх під контроль князівської влади
- А. Перше. Б. Друге. В. Перше і друге. Г. Серед наведених тверджень немає правильних.

4. Московський князь Іван Калита у ... жорстоко придушив анти ординське повстання в

1. 1325 р. 2. 1327 р. 3. 1340 р. 4. 1378 р. 5. 1380 р.

1. Рязані. 2. Новгороді. 3. Суздалі. 4. Твері. 5. Володимирі.

5. Московські князі Симеон Гордий та Іван Красний, які правили ... загалом продовжували політику свого попередника

1. 1325-1340 рр. 2. 1340-1353 рр. 3. 1353-1359 рр. 4. 1340-1359 рр. 5. 1359-1389 рр.

1. Данила Олександровича. 2. Івана I Калита. 3. Дмитра Івановича Донського. 4. Василя I. 5. Василя II Темного.

6. За яким принципом складено цей логічний ряд?

Монастирські, вотчинні, помісні, двірцеві, чорносошні.

1. Основні одиниці поземельного оподаткування на Русі в XIV-XV ст. 2. Основні одиниці подвірного оподаткування на Русі в XIV-XV ст. 3. Основні категорії станової структури селян в Північно-Східній Русі в XIV-XV ст. 4. Структура боярських земельних володінь в Новгородській боярській (феодальній) республіці. 5. Структура боярських земельних володінь в Московській державі наприкінці XV – на початку XVI ст.

7. Вперше володимирський великокняжий престол передав за заповітом своєму сину як вотчину у ... році

1. 1340. 2. 1359. 3. 1389. 4. 1505. 5. 1533.

1. Іван Калита. 2. Іван II Красний. 3. Дмитро Донський. 4. Іван III. 5. Василь III.

8. Встановити відповідність між іменем князя та роками його правління.

1. Іван I калита. 2. Василь II Темний. 3. Дмитро Іванович Донський. 4. Василь III. 5. Іван III.

А. 1325-1340 рр. Б. 1462-1505 рр. В. 1505-1533 рр. Г. 1359-1389 рр. Д. 1426-1462 рр.

9. З наведеного переліку виберіть ознаки, що характеризують вотчинне землеволодіння.

1. Володіння «дітей боярських» 2. Володіння чорносошних селян. 3. Володіння князів і бояр. 4. Могло відчужуватися і передаватися у спадок. 5. Не могло відчужуватися і передаватися у спадок. 6. Було характерним для церковно-монастирського землеволодіння. 7. Надавалося на певних

умовах за службу князю.

10. З наведеного переліку виберіть ознаки, що характеризують помісне землеволодіння.

1. Володіння «дітей боярських» 2. Володіння чорносошних селян. 3. Володіння князів і бояр. 4. Могло відчужуватися і передаватися у спадок. 5. Не могло відчужуватися і передаватися у спадок. 6. Було характерним для церковно-монастирського землеволодіння. 7. Надавалося на певних умовах за службу князю.

11. З наведеного переліку виберіть ознаки, що характеризують чорносошне землеволодіння.

1. Володіння «дітей боярських» 2. Володіння двірцевих селян. 3. Володіння князів і бояр. 4. Могло відчужуватися і передаватися у спадок за умови, що наступний власник платитиме податки з цих земель на користь держави (великого князя). 5. Не могло відчужуватися і передаватися у спадок. 6. Було характерним для церковно-монастирського землеволодіння. 7. Надавалося на певних умовах за службу князю. 8. Верховним власником вважався великий князь, який уособлював державу.

12. Внаслідок московсько-литовської війни ... до Московії було приєднано

... .

1. 1480-1487 рр. 2. 1487-1497 рр. 3. 1500-1503 рр. 4. 1503-1505 рр. 5. 1511-1533 рр.

1. Новгородську землю. 2. Псковську республіку. 3. Рязанське князівство. 4. Чернігово-Сіверщину. 5. Смоленське Князівство і частину Східної Прибалтики.

13. За яким принципом складено цей логічний ряд?

Іван Калита, Іван II Красний, Дмитро Іванович Донський, Василь II Темний, Іван III.

1. Князі, які по чергово укладали договори з новгородським віче на князювання в Новгороді впродовж XIII-XV ст. 2. Князі, які найбільше прославилися організацією активного опору Золотій Орді. 3. Князі та представники вищого духовенства, які були прихильниками укладення союзу з Великим князівством Литовським для спільної боротьби проти Золотої Орди. 4. Правителі Московського князівства періоду державної централізації Північно-Східної Русі. 5. Правителі Московського і

Тверського князівств між якими велася безкомпромісна боротьба за лідерство в об'єднувчому процесі в XIV ст.

14. Встановіть відповідність між вказаною подією та датою коли вона відбулася.

1. Битва на р. Вожі. 2. Взяття ханом Тохтамишем Москви. 3. Битва на р. Шелоні. 4. Стояння на р. Угрі. 5. Прийняття Судебника Івана III.

А. 1480 р. Б. 1382 р. В. 1497 р. Г. 1471 р. Д. 1378 р.

15. 1470 р., 1471 р., 1475 р., 1477-1478 рр., 1483-1484 рр.

Події, які відбувалися в зазначених роках стосуються відносин великого московського князя Івана III з

1. Папою римським. 2. Великим князівством Литовським. 3. Новгородом. 4. Золотою Ордою. 5. Кримським ханством.

III рівень

1. Про кого йдеться в тексті?

«Його князювання було важливим етапом у піднесенні Московського князівства як основи об'єднання Північно-Східної Русі та головного територіального ядра майбутньої Московської централізованої держави. Він діяв як владний князь-вотчинник, який неухильно старався розширити територію свого князівства та підпорядкувати своїй владі інших руських князів. У його діяльності відсутні мотиви національно-визвольної боротьби. Він не боровся проти гніту Золотої Орди, а відкуплявся від хана справно сплачуючи «вихід» і в такий спосіб дозволяючи Русі трохи перепочити від татарських набігів»

1. Московського князя Данила Олександровича. 2. Тверського князя Дмитра Михайловича. 3. Московського князя Івана Калиту. 4. Тверського князя Михайла Олександровича. 5. Московського князя Дмитра Івановича.

2. Поставте названі події у хронологічній послідовності.

1. Куликовська битва. 2. Придушення московським князем Іваном Калитою повстання в Твері. 3. Битва на р. Вожі. 4. Переїзд митрополита Київського і всія Русі Петра до Москви. 5. Зруйнування Москви ханом Тохтамишем.

3. Про яку подію йдеться в тексті?

Мамай кочував із великою армією, в якій були найманці з італійських колоній в Криму, недалеко від кордону, чекаючи на загони великого литовського князя Ягайла. Об'єднані сили руських (із загонами двох литовських Ольгердовичів) стояли на річці Оці. Іти до верхів'їв Дону, назустріч Мамаєві, Дмитро Іванович вирішив з головною метою – попередити об'єднання ординців з литовськими загонами. Аналогічними мотивами була викликана й переправа через Дон у гирлі Непрядви. Там і відбулася вирішальна битва між військами супротивників.

1. Битву на р. Калка. 2. Битву на р. Вожі. 3. Куликовську битву. 4. Битву за Рязань. 5. Битву на Синіх Водах.

4. Які події не пов'язані з іменем Івана І Калити?

1. Став московським князем у 1325 р. 2. Добився переїзду київського митрополита Петра до Москви. 3. Очоловав руські раті у битві на р. Вожі. 4. Був важко поранений у Куликовській битві. 5. Був ініціатором кількох резонансних антиординських виступів. 6. Період його правління літописець назвав «періодом великої тиші».

5. Які з наведених тверджень не відповідають дійсності?

1. Головними супротивниками в боротьбі за домінування в Північно-Східній Русі в першій половині XIV ст. були Москва і Твер. 2. Головними супротивниками в боротьбі за домінування в Північно-Східній Русі в першій половині XIV ст. були Москва і Новгород. 3. Московському князю Дмитру Івановичу вдалося остаточно звільнити Північно-Східну Русь від Ординської залежності. 4. Ліквідація незалежності Новгородської боярської (феодальної) республіки було розпочато внаслідок походів Дмитра Донського на Новгород. 5. У 1382 р. монголо-татарське військо на чолі з ханом Мамаєм взяло і зруйнувало Москву.

6. Які події відображені в наведеному фрагменті Московського літописного зводу кінця XV ст.?

«Некоторые же от них посадничии дети Исака Борецкого с матерью своею Марфою и с прочими иными изменники, научени дьяволом... начаша нелепа и развращенна глаголати и на вече приходящи кричати: «не хотим за великого князя Московского, ни зватися отчиною его. Волныи есми люди Вилики Новьгород, а Московской князь велики многы обиды и неправду над нами чинит, но хотим за короля Польского и великого князя Литовского Казимера». И так възмятеся весь град... И

приходяще на вече их звоняху за все колоколы и кричаще глаголаху: «за короля хотим». Инии же глаголаху им: «за великого князя Московского хотим по старице, как было преже сего». И князь велики... начат вьоружатися ити на них, тако же и братья его и вся князи его и бояря и воеводы и вся воа его. К Нову же городу посла грамоты розметные за их неисправленье, а въ Тферь посла к великому князю Михаилу, помочи прося на Новгородцев же, а Пьскову послал дьяка своего Якушку Шабальцова... Месяца иуня 6 в четверток... отпустил князь велики воевод своих с Москвы, князя Данила Дмитриевича Холмьского да Федора Давыдовича, с многим воинством... а велел тем... ити к Руссе. А в 13 того же месяца в четверток отпустил князь велики князя Василья Ивановича Оболенского Стригу с многими вои... а велел тем ити на Волочек да по Мьсте...

Князь велики Иван Васильевич поиде на Велики Новгород... А воеводы великого князя поидоша к Шолоне, и яко пришедшим им к берегу реки тоя... в ту же пору прииде ту рать Новгородскаа противу их с другиа страны... к той же реце Шолоне, многое множество... Полци же великого князя погнаша по них, колюще и секуще их, а они сами бежаще... Избьено же их бысть тогда многое множество, самим бо глаголющим, яко дванадесять тысячъ изгибе их на боех тех...»

1. Спроба Івана Калити підпорядкувати Новгород владі московського князя.
2. Похід на Новгород війська московського князя Івана Калити для збору ординського виходу.
3. Військова кампанія московського князя Івана Красного метою якої було створення московсько-новгородської коаліції проти Золотої Орди.
4. Похід московського князя Івана III на Новгород і початок ліквідації незалежності Новгородської боярської (феодальної) республіки.
5. Військову акцію московського князя Івана III з метою недопущення союзу Новгорода з Кримським ханством.

7. Встановіть відповідність між прізвищем історичного діяча та стислою характеристикою його діяльності.

1. Іван I Калита.
2. Іван II Красний.
3. Дмитро Іванович Донський.
4. Василь II Темний.
5. Іван III.

А. Внаслідок військових походів та дипломатичних акцій ліквідував незалежність Новгородської боярської (феодальної) республіки. Б. Добився ярлика на велике княжіння Володимирське та права збирати данину з руських земель і доставляти її хану Золотої Орди. Це дало змогу значно зміцнити економічну спроможність Московського князівства. В. Князував в Москві впродовж 1353-1359 рр. Був сином Івана Калити. Г.

Увійшов в історію як полководець, що отримав першу велику перемогу на Золотою Ордою з часу підкорення монголо-татарами Північно-Східної Русі. Д. В період його правління Північно-Східну Русь охопила масштабна феодална війна, яка тривала чверть століття.

8. В титулатурі якого московського князя вперше з'явилося формулювання «Великий князь Московський, государ всія Русі»?

1. Дмитра Івановича Донського.
2. Василя II Темного.
3. Івана III.
4. Василя III.
5. Івана IV.

9. З перерахованих органів державної влади і посадових осіб Московії кінця XV – початку XVI ст. виберіть ті, які відносяться до апарату центрального управління.

1. Казна.
2. Двірець.
3. Боярська дума.
4. Намісники.
5. Волостелі.
6. Окольнічі.
7. Дяки.
8. Тіуни.
9. Доводчики.
10. Праведники.

10. Вкажіть назву документа XV ст. з якого взято даний фрагмент?

«А христианом отказыватися из волости, ис села в село, один срок в году, за неделю до Юрьева дни осеннего и неделю после Юрьева дни осеннего. Дворы пожилые платят в полах за двор рубль, а в лесех полтина. А которой христианин поживет за ким год, да поидет прочь, и он платит четверть двора, а два года поживет да поидеть прочь, и он полдвора платит; а три годы поживет, а поидет прочь, и он платит три четверти двора, а четыре годы поживет, и он весь двор платит»

1. Псковської статутної грамоти.
2. Білозерської статутної грамоти.
3. Судебника Івана III.
4. Стоглавого Собору.
5. Псковської судової грамоти.

11. З перерахованих органів державної влади і посадових осіб Московії кінця XV – початку XVI ст. виберіть ті, які відносяться до апарату місцевого управління.

1. Казна.
2. Двірець.
3. Боярська дума.
4. Намісники.
5. Волостелі.
6. Окольнічі.
7. Дяки.
8. Тіуни.
9. Доводчики.
10. Праведники.

12. Якому періоду історії Північно-Східної Русі і Московської держави відповідає таке твердження?

Боярська дума з ради наближених бояр перетворюється в постійно діючий верховний орган при великому князеві, який виконував дорадчі та законодавчі функції.

1. Кінець XIV ст.
2. Перша половина XV ст.
3. Друга половина XV ст.
- 4.

Кінець XV – початок XVI ст. 5. Друга половина XVI ст.

13. Ідея «боговибраності Русі» одержала розвиток у теорії ..., а обґрунтування зв'язків московської державності зі світовими державами минулого і початок побудови «традиційної схеми російської історії» пов'язане з

1. «Про походження династії Рюриковичів»
2. «Норманській теорії».
3. «Москва – третій Рим».
4. «Задонщині».
5. «Посланні про Мономаховий вінець».
6. «Сказанні про князів Володимирських».
7. Судебнику 1497 р.

14. Поставте названі події у хронологічній послідовності.

1. Битва на р. Шелоні.
2. Прийняття Судебника Івана III.
3. Стояння на р. Угрі.
4. Включення Чернігово-Сіверщини до складу Московської держави.
5. Початок правління великого московського князя Василя III.

15. Які з наведених тверджень є правильними?

1. Основною соціальною опорою московської монархії на рубежі XV-XVI ст. було дворянство («діти боярські»), старомосковська служила князівсько-боярська знать, купецтво, дяківство.
 2. Після одруження великого московського князя Іван III на Софії (Зої) Палеолог московська монархія отримала нову великодержавну (імперську) атрибутику.
- А. Перше. Б. Друге. В. Перше і друге. Г. Серед наведених тверджень немає правильних.

Тема 3. Московська держава наприкінці XV – XVI ст.

І рівень

1. 1505-1533 рр. – це період

1. Московсько-литовських воєн.
2. Приєднання території Поволжжя до Московського царства.
3. Правління великого московського князя Василя III.
4. Остаточної ліквідації незалежності Новгородської боярської (феодальної) республіки.
5. Царювання Івана IV Грізного.

2. Вперше в російській історії царський титул було надано

1. Івану Калиті.
2. Петру I.
3. Івану III.
4. Івану IV.
5. Михайлу Романову.

- 3. Стрілецьке (пищальне) військо було організоване за часів правління**
1. Івана III. 2. Василя III. 3. Івана IV. 4. Федора Івановича. 5. Бориса Годунова.
- 4. Лівонська війна тривала впродовж**
1. 1558-1583 рр. 2. 1553-1588 рр. 3. 1569-1589 рр. 4. 1558-1592 рр.
5. 1550-1583 рр.
- 5. Перший земський собор, який ознаменував ствердження в Московії станово-представницької монархії було скликано в**
1. 1505 р. 2. 1533 р. 3. 1547 р. 4. 1549 р. 5. 1550 р. 6. 1565 р. 7. 1572 р.
- 6. Внутрішня політика Івана IV в 60-70-х роках XVI ст. отримала назву**
1. Земщини. 2. Великої тиші. 3. Оприччини. 4. Великого протистояння. 5. Смути.
- 7. Останні ознаки автономії Новгороду було остаточно ліквідовано за правління ... у ... р.**
1. Василя II. 2. Івана III. 3. Василя III. 4. Івана IV. 5. Бориса Годунова.
1. 1453. 2. 1471. 3. 1569. 4. 1572. 5. 1584.
- 8. Першу кодифікацію законів було здійснено за правління Івана III у ... р.**
1. 1462. 2. 1471. 3. 1478. 4. 1480. 5. 1497. 6. 1533. 7. 1550.
- 9. З ініціативи митрополита Макарія у 1547 р. Івану IV було надано титул**
1. «Государ всія Русі». 2. Імператора. 3. Царя. 4. Великого князя. 5. Святійшого правителя.
- 10. Запровадження «заповідних років» наприкінці XVI ст. означало**
1. Введення оприччини. 2. Розподіл країни на опричнину та земщину.
3. Тимчасову заборону селянського виходу. 4. Надання особистої свободи холопам. 5. Обмеження церковно-монастирського землеволодіння.
- 11. Впродовж 1533-1538 рр. Олена Глинська виконувала функцію ... при малолітньому великому московському князеві Івану IV.**
1. Вихователя та особистого вчителя. 2. Опікуна і наглядача від Вибраної ради. 3. Духівника. 4. Представника Боярської думи. 5. Регента.

12. У 1581 р. в випадку люті московський цар Іван IV Грізний

1. Зрікся престолу на користь хрещеного татарського царевича Симеона Бекбулатовича. 2. Проголосив про запровадження опричнини. 3. Розігнав Боярську думу і заборонив скликання Земських соборів. 4. Вбив свого сина Івана, який вважався головним претендентом на успадкування московського престолу. 5. Наказав вислати із столиці до Углича свого найменшого сина Дмитра разом з його матір'ю, оскільки мав підозру, що вони беруть участь у підготовці змови проти московського царя.

13. У 1552 р. до складу Московської держави було остаточно приєднано територію ... , що стало важливим етапом в оформленні державно-політичної ідеології Московії як православного християнського царства.

1. Болгарського царства. 2. Астраханського ханства. 3. Лівонії. 4. Казанського ханства. 5. Новгородської боярської (феодальної) республіки.

14. Писцеві книги наприкінці XVI ст. склалися з метою перепису

1. Дітей боярських. 2. Селян. 3. Князів. 4. Стрілецьких полків. 5. Монастирських вотчин.

15. Зі смертю якого правителя Московської держави XVI ст. пов'язаний початок династичної кризи?

1. Василя III. 2. Олени Глинської. 3. Івана IV Грізного. 4. Федора Івановича. 5. Бориса Годунова.

II рівень

1. Наприкінці XV ст. за часів правління великого князя ... офіційним гербом Московської держави стало зображення

1. Івана III. 2. Василя II. 3. Івана IV. 4. Василя III. 5. Івана Калити.

1. Лева. 2. Щита і мечів. 3. Георгія-Побєдоносця. 4. Корони з лавровим вінком. 5. Візантійського двоголового орла.

2. Які з названих реформ здійснювалися в період регентства Олени Глинської?

1. Судова. 2. Церковна. 3. Грошова. 4. Митна. 5. Губна. 6. Військова.

3. У 1549 р. в м. ... було вперше скликано

1. Москві. 2. Твері. 3. Новгороді. 4. Казані. 5. Чернігові.

1. Боярську думу. 2. Вибрану раду. 3. Негласний комітет. 4. Земський собор. 5. Священний Синод.

4. Хто з названих осіб був членом Вибраної ради?

1. О.Глинська, В.Шуйський, Б.Годунов. 2. Ю.Дмитровський, Н.Оболенський, М.Скуратов. 3. Митрополит Макарій, А.Курбський, Б.Годунов. 4. О.Адашев, Сильвестр, А. Курбський. 5. Б.Годунов, В.Шуйський, Ф.Романов.

5. Опричнину було запроваджено в ... році за правління

1. 1497. 2. 1505. 3. 1547. 4. 1565. 5. 1598.

1. Івана III. 2. Василя III. 3. Івана IV. 4. Бориса Годунова. 5. Лжедмитра I.

6. Вкажіть історичні події, які належать до періоду правління Івана IV Грізного.

1. Скликання першого в історії Московської держави Земського собору. 2. Запровадження патріаршества. 3. Запровадження «заповідних років» 4. Видання указу про розшук збіглих селян. 5. Лівонська війна. 6. Реалізація політики опричнини. 7. Початок губної реформи. 8. Смерть царевича Дмитра в Угличі. 9. Посадження на московський трон хрещеного царевича Симеона Бекбулатовича.

7. Вкажіть, яке з наведених тверджень розкриває суть поняття опричнина.

1. Форма організації політичної влади, яка спиралася не на законність, а на грубе деспотичне насильство.

2. Назва царського уділу в 1565-1572 рр. (його територія, війська, заклади і установи).

А. Перше. Б. Друге. В. Перше і друге. Г. Серед наведених тверджень немає правильних.

8. З переліку реформ московських монархів XVI ст. виберіть ту, які відносяться до реформ середини даного століття.

1. Реформа центрального і місцевого управління. 2. Реформа політичної системи держави. 3. Військова реформа. 4. Реформа військово-морського флоту. 5. Фінансова реформа. 6. Судова реформа. 7. Реформа системи освіти і підготовки кадрів для державного управління. 8. Церковна реформа.

9. Продовжіть речення.

У січні 1547 за ініціативи митрополита Макарія та родичів за материнською лінією Глинських великого московського князя Івана IV було

1. Включено до складу Вибраної ради.
2. Проголошено королем московським.
3. Поставлено на чолі Земського собору.
4. Вінчано царськими регаліями на царство.
5. Проголошено царем казанським.

10. Вкажіть, які з названих подій пов'язані з політикою опричнини Івана IV Грізного.

1. Скликання в Москві першого Земського собору.
 2. Загострення конфлікту Івана IV з Адашевим, Сильвестром і Курбським.
 3. Початок діяльності Вибраної ради.
 4. Переїзд царського двору у грудні 1564 р. до Олександрівської слободи.
 5. Каральна експедиція 1569 р. проти Новгороду.
 6. Запровадження «заповідних років»
- А. 136; Б. 245; В. 256; Г. 125.

11. Найяскравішим прикладом російської публіцистики XVI ст. вважають

1. Послання Івана Пересвєтова до Івана IV.
2. Переписку Івана IV з князем Андрієм Курбським.
3. Укладення в середині XVI ст. Никонівського літопису.
4. Складання нового московського хронографа середини XVI ст.
5. Поява історичних повістей «Казанське взяття», «Про похід Стефана Баторія на град Псков» і ін., в яких висвітлювалися події того часу

12. З укладенням у січні 1582 р. перемир'я між Московією та Річчю Посполитою, а в серпні 1583 р. – між Московією та Швецією закінчилася

1. Московсько-литовська війна за Чернігово-Сіверщину.
2. Московсько-шведська війна.
3. Лівонська війна.
4. Російсько-польська війна.
5. Смути.

13. Вкажіть, які з названих подій пов'язані з зовнішньою політикою Московської держави другої половини XVI ст.

1. Стояння на р. Угрі.
2. Укладення Столбовського миру зі Швецією.

3. Укладення Деулінського перемир'я з Польщею.
 4. Приєднання до Московії Казанського ханства.
 5. Лівонська війна.
 6. Похід Єрмака проти сибірського царя Кучума і початок завоювання Сибірського ханства.
- А. 123; Б. 234; В. 345; Г. 456.

14. В ... році в Угличі за таємничих обставин загинув спадкоємець московського престолу

1. 1584. 2. 1590. 3. 1591. 4. 1598. 5. 1601.

1. Царевич Іван. 2. Царевич Дмитро. 3. Симеон Бекбулатович. 4. Федір Іванович. 5. Царевич Петро.

15. Встановіть відповідність між поняттям та його визначенням.

1. Форма організації політичної влади, яка спиралася не на законність, а на грубе деспотичне насильство. 2. Частина території Московської держави, яка не була включена Іваном IV до опричнини. 3. Центральний станово-представницький орган Московської держави середини XVI – XVII ст. 4. Органи центрального галузевого управління в Московській державі (Росії) XVI – початку XVIII ст. 5. Збірник рішень церковного собору 1551 р., які стосувалися як релігійно-церковних так і економічних та політичних проблем в Московському царстві.

А. Земщина. Б. Опричнина. В. Земський собор. Г. Стоглав. Д. Прикази

III рівень

1. Про який період російської історії О.Герцен написав: «Москва врятувала Росію, задушивши все, що було вільного в російському житті»?

1. XII – першу половину XIII ст. 2. Початок XIV ст. 3. 20-30-і рр. XIV ст. 4. Другу половину XV – початок XVI ст. 5. Другу половину XVII ст.

2. Поставте названі події у хронологічній послідовності.

1. Прийняття Судебника Івана III. 2. Перший похід Івана III на Новгород. 3. Стояння на р.Угрі. 4. Губна реформа Олени Глинської. 5. Вхідження Чернігово-Сіверщини до складу Московської держави.

3. Про кого йдеться в тексті?

Головне завдання, яке стояло перед ним, – завершити територіальне об'єднання всіх земель Північно-Східної та Північно-Західної Русі оскільки на початок його правління формальну незалежність зберігали за собою Псков і Рязанське велике князівство

Після своєї смерті він залишив цілком задовільний спадок: благополучне господарське становище, загалом спокійну міжнародну ситуацію (хоча «східне питання» було далеким від вирішення), порівняно безконфліктний розвиток станових структур, государевого двору, центральних органів управління. Він залишив синові й вдові державу з великою особистою владою монарха, обмеженою окремими інститутами і традиціями, спертими на корпоративну єдність новоутвореного «політичного стану».

1. Великого московського князя Івана III.
2. Великого московського князя Василя III.
3. Московського царя Івана IV.
4. Московського царя Федора Івановича.
5. Московського царя Бориса Годунова.

4. Які з наведених тверджень не відповідають дійсності?

1. За правління Великого московського князя Івана III було здійснено першу загальнодержавну кодифікацію правових норм і прийнято Судебник 1497 р.
2. Першу загальнодержавну кодифікацію правових норм було здійснено за правління великого московського князя Івана IV з прийняттям Судебник 1550 р.
3. Перемога Московії в Лівонській війні 1558-1583 рр. була закріплена положеннями Столбовського миру.
4. На честь перемоги Московії в Лівонській війні 1558-1583 рр. московському монарху Івану IV було надано титул царя.
5. З запровадженням «заповідних років» було зроблено перший реальний крок до запровадження в Московській державі кріпацтва як загальнодержавної системи.
6. Помісний церковний собор 1551 р. отримав назву Стоглавого.
7. Для зміцнення авторитету верховної влади з ініціативи митрополита Макарія великому московському князеві Івану IV в 1547 р. було надано титул царя.

5. Вкажіть назву документа XVI ст. з якого взято даний фрагмент?

«Тоя же зимы, декабря в 3 день... царь и великий князь Иван Васильевич всеа Русии с своей царицею и великою княгинею Марьею и с своими детми... всю свою казну повеле взяти с собою... бояром и дворяном ближним и приказным людем повеле с собою ехати... а дворяном и детем боярским выбором изо всех городов, которых прибрал государь быти с ним, велел... всем ехати с собою... в Слободу... А

генваря в 3 день прислал царь и великий князь из слободы... к Офонасию митрополиту всеа Руси... список, а в нем писаны измены боярские и воеводские и всяких приказных людей, которые они измены делали и убытки государству его до его государьского возрасту... и царь и государь и великий князь от великие жалости сердца, не хотя их многих изменных дел терпети, оставил свое государство и поехал, где вселиться, идеже его, государя, бог наставит...)

1. Відміна місництва, 1550 р.
2. Відміна кормлінь, 1556 р.
3. Запровадження опричнини, 1565 р.
4. Курбський А. Історія про великого князя московського, 1573 р.
5. Побут руської сім'ї за «Домостроєм», XVI ст.

6. Якому періоду історії Московської держави відповідає таке твердження?

Уся друга половина його правління – божевільний експеримент з метою визначити, чи є на землі межі його самодержавної влади. У господарському плані країна була розорена. За офіційними даними, рілля, яка обкладалася податками, зменшилася в новгородських п'ятинах більше ніж на 90%. У кілька разів скоротилася кількість населених пунктів. Головною прикметою аграрного життя стала пустка.

Масові репресії до критичної межі загострили внутрішньостанові суперечності серед дворянства, між ними і знаттю.

1. Кінець XV – початок XVI ст.
2. 30-ті роки XVI ст.
3. Середина 60-х – середина 80-х років XVI ст.
4. Період правління Федора Івановича.
5. Кінець XVI – початок XVII ст.

7. Встановіть відповідність між іменем московського монарха та роками його правління.

1. Івана III.
 2. Бориса Годунова.
 3. Федора Івановича.
 4. Івана IV.
 5. Василя III.
- А. 1462-1505 рр. Б. 1533-1584 рр. В. 1505-1533 рр. Г. 1584-1598 рр. Д. 1598-1605 рр.

8. Встановіть відповідність між прізвиськом історичного діяча та стислою характеристикою його діяльності.

1. Іван III.
 2. Василь III.
 3. Іван IV.
 4. Федір Іванович.
 5. Дмитро Іванович.
- А. Помер за загадкових обставин в Угличі у 1591 р. Вже сучасники висловлювали підозри про те, що його смерть найбільш вигідною була для Бориса Годунова. Б. Головне завдання, яке стояло перед ним, – завершити територіальне об'єднання всіх земель Північно-Східної та

Північно-Західної Русі оскільки на початок його правління формальну незалежність зберігали за собою Псков і Рязанське велике князівство. В. М'який за натурою, але не здатний до справ управління державою, він мало підходив на роль московського самодержця. Г. Завершив процес політико-правового оформлення московської централізованої держави. Д. З його ініціативи певний час основні ідеї удосконалення та реформування державно-політичної структури генерувалися членами Вибраної ради.

9. Які з наведених тверджень відповідають дійсності?

1. За правління Великого московського князя Івана III було здійснено першу загальнодержавну кодифікацію правових норм і прийнято Судебник 1497 р. 2. Першу загальнодержавну кодифікацію правових норм було здійснено за правління великого московського князя Івана IV з прийняттям Судебник 1550 р. 3. Перемога Московії в Лівонській війні 1558-1583 рр. була закріплена положеннями Столбовського миру. 4. На честь перемоги Московії в Лівонській війні 1558-1583 рр. московському монарху Івану IV було надано титул царя. 5. З запровадженням «заповідних років» було зроблено перший реальний крок до запровадження в Московській державі кріпацтва як загальнодержавної системи. 6. Помісний церковний собор 1551 р. отримав назву Стоглавого. 7. Для зміцнення авторитету верховної влади з ініціативи митрополита Макарія великому московському князеві Івану IV в 1547 р. було надано титул царя. 8. На 1548-1549 рр. припадає становлення окремих центральних відомств – приказів (зокрема Посольського), розростання функцій канцелярій великого палацу і скарбниці. 9. Політика опричнини Івана IV була спрямована на остаточне ствердження станово-представницького устрою Московської держави.

10. Про який період російської історії відомий російський письменник І.Тургенєв написав: «За його правління Росія отримала незалежність, але сини її втратили особисту свободу надовго, можливо і назавжди»?

1. XII – першу половину XIII ст. 2. Початок XIV ст. 3. 20-30-і рр. XIV ст. 4. Кінець XV – початок XVI ст. 5. Другу половину XVII ст.

11. Поставте названі події у хронологічній послідовності.

1. Регентство Олени Глинської. 2. Початок правління Федора Івановича. 3. Указ про «заповідні роки». 4. Початок Лівонської війни. 5. Період опричнини. 6. Коронація Івана IV. 7 Смерть царевича Дмитра в Угличі.

12. Про кого йдеться в тексті? Вказати роки правління даного монарха.

«М'який за натурою, але не здатний до справ управління державою, він мало підходив на роль московського самодержця... . Після смерті батька і успадкування престолу його мала опікати Верховна дума з п'яти, особливо відданих династії, вельмож».

1. Івана III. 2. Бориса Годунова. 3. Федора Івановича. 4. Івана IV. 5. Василя III.

А. 1462-1505 рр. Б. 1533-1584 рр. В. 1505-1533 рр. Г. 1584-1598 рр. Д. 1598-1605 рр.

13. В якому варіанті події зазначені в правильній хронологічній послідовності?

1. Надання Івану IV царського титулу, прийняття Судебника Івана IV, Стоглавий собор, указ про «заповідні роки», початок Лівонської війни, початок опричнини, приєднання до Московської держави Казанського ханства. 2. Стоглавий собор, прийняття Судебника Івана IV, надання Івану IV царського титулу, приєднання до Московської держави Казанського ханства, початок Лівонської війни, указ про «заповідні роки», початок опричнини. 3. Надання Івану IV царського титулу, прийняття Судебника Івана IV, Стоглавий собор, приєднання до Московської держави Казанського ханства, початок Лівонської війни, початок опричнини, указ про «заповідні роки». 4. Стоглавий собор, надання Івану IV царського титулу, початок опричнини, прийняття Судебника Івана IV, приєднання до Московської держави Казанського ханства, початок Лівонської війни, указ про «заповідні роки». 5. Прийняття Судебника Івана IV, надання Івану IV царського титулу, приєднання до Московської держави Казанського ханства, початок Лівонської війни, Стоглавий собор, початок опричнини, указ про «заповідні роки».

14. Про головні засади правління якого московського монарха йдеться в висловлюванні англійського посла Дж. Флетчера? Вказати роки правління даного монарха.

«Правление у них чисто тираническое: все действия клонятся к пользе и выгодам одного царя и, сверх того, самым явным и варварским образом...»

Что касается до главных пунктов или статей, входящих в состав самодержавного правления (как то: издания и уничтожения законов,

определения правительственных лиц, права объявлять войну и заключать союзы с иностранными державами и права казнить и миловать...), то все они так безусловно принадлежат царю и состоящей под ним Думе, что его

можно назвать как верховным правителем, так и самим исполнителем в отношении ко всем исчисленным предметам.

Всякий новый закон или постановление... определяются всегда прежде, нежели созывается по этому случаю какое-либо общее собрание или совет. Кроме своей Думы, царю не с кем советоваться... за исключением немногих епископов, архимандритов и монахов, и то для того только, чтобы воспользоваться суеверием народа, который считает святым и справедливым все, что ни сделано с согласия их... духовенства.

Во-вторых, что касается до общественных и правительственных должностей в государстве, определение к той или иной должности зависит непосредственно от самого царя, так, что даже дьяки в каждом главном городе, большей частью, назначаются им самим.

В-третьих, то же можно сказать о заведовании делами судебными, в особенности касающимися до жизни и смерти, судьбы так стеснены в отправлении своей должности, что не смеют решить ни одного особенного дела сами собой, но должны пересылать его... в Москву».

1. Ивана III. 2. Федора Ивановича. 3. Бориса Годунова. 4. Ивана IV. 5. Василя III.

А. 1505-1533 pp. Б. 1533-1584 pp. В. 1462-1505 pp. Г. 1584-1598 pp. Д. 1598-1605 pp.

15. Що є зайвим у наведеному переліку фактів?

Військова реформа середини XVI ст. передбачала

1. Створення «Вибраної тисячі». 2. Прийняття «Уложення про службу». 3. Створення приказної системи. 4. Заміну подвірного оподаткування поземельним. 5. Формування стрілецьких полків. 6. Розширення складу Боярської думи. 7. Запровадження оприччини

Тема 4. Російська держава у XVII ст.

I рівень

- 1. Терміном «початок нового періоду російської історії» в російській історіографії називають період**
 1. Кінця XVI – початку XVII ст. 2. XVII ст. 3. Першої чверті XVIII ст. 4. Другої чверті XVIII ст. 5. Другої половини XVIII ст.

- 2. Період історії Московської держави 1598-1613 рр. отримав назву**
 1. Династична криза. 2. Сму́та. 3. Семибоярщина. 4. Опричнина. 5. Початок нового періоду російської історії.

- 3. Політична інтрига, пов’язана з появою самозванця та його претензіями на московський престол, спиралася на загадкові обставини смерті**
 1. Івана IV. 2. Царя Федора Івановича. 3. Царевича Дмитра. 4. Сина Івана IV царевича Івана. 5. Сина царя Бориса Годунова Федора.

- 4. Який з самозванців початку XVII ст. зумів зайняти московський трон?**
 1. Іван Болотников. 2. Лжедмитро I. 3. Лжедмитро II. 4. Петро Федорович. 5. Василь Шуйський.

- 5. Боярський уряд в московській державі, який утворився після повалення в червні 1610 р. царя В.Шуйського отримав назву**
 1. Вибрана рада. 2. Представництво вищих бояр. 3. Рада бояр. 4. Сенат. 5. «Семибоярщина».

- 6. Д.Пожарський та К.Мінін у 1612 р. очолили ...**
 1. Перше ополчення. 2. Посольство тушинців до Сигізмунда III. 3. Московський уряд «Семибоярщину». 4. Переговори з тушинцями. 5. Друге ополчення.

- 7. Династія Романових була започаткована з обранням на царство Михайла Романова на Земському соборі, який відбувся в лютому**
 1. 1609 р. 2. 1612 р. 3. 1613 р. 4. 1617 р. 5. 1618 р.

- 8. 1613-1645 рр. – це період**
 1. Першої в російській історії громадянської війни. 2. Становлення мануфактурного виробництва. 3. Правління Михайла Романова – першого представника династії Романових на російському престолі. 4. Активної боротьби за вихід до Чорного моря. 5. Стрілецьких бунтів у Москві.

- 9. Соборне Уложення 1649 р. відіграло вирішальну роль в ...**

1. Становленні «просвітницького абсолютизму». 2. Закріпаченні селян. 3. Становленні станово-представницької системи. 4. Заміні приказів колегіями. 5. Запровадженні опричнини.

10. Впродовж 1667-1671 рр. значні території Московської держави були охоплені повстанням на чолі з

1. С.Разіним. 2. О.Пугачовим. 3. І.Болотниковим. 4. Хлопком. 5. К.Булавіним.

11. Соборне Уложення Олексія Михайловича було прийняте на Земському соборі, який відбувся восени

1. 1613 р. 2. 1648 р. 3. 1649 р. 4. 1653 р. 5. 1667 р.

12. Мануфактура – це

1. Ода з найефективніших форм цехового виробництва 2. Різновид купецької корпорації. 3. Форма промислового виробництва, що характеризується поділом праці між найманими працівниками та використанням ручної праці. 4. Підприємство капіталістичного типу на якому існує поділ праці і застосовується робота машин та механізмів. 5. Основний вид оподаткування за Соборним уложенням 1649 р.

13. Місництво – це

1. Основний податок, який сплачувало населення певного регіону для забезпечення функціонування органів місцевого управління в XVI-XVII ст. 2. Система феодальної ієрархії в Московській державі в XV-XVII ст.; інститут, який офіційно регулював службові відносини між членами служилих родів на військовій, адміністративній службі і при дворі. 3. Один з органів місцевого управління, який займався проблемами забезпечення правопорядку на підпорядкованій території. 4. Різновид купецької корпорації. 5. Одна з опозиційних політичних течій, яка протистояла політиці абсолютизації влади монарха в Московській державі.

14. Урядово-адміністративна резиденція і військовий табір Лжедмитра II під Москвою з літа 1608 р. до початку 1610 р. отримав назву –

1. Резиденція московського царя Дмитра Івановича. 2. Ставка царя Дмитра Івановича. 3. Табір народного ополчення. 4. Московський приказний двір. 5. Тушинський табір.

15. Відділення від російської православної церкви значної частини віруючих, які не визнали церковну реформу патріарха Никона (1653-1656 рр.) отримало назву –

1. Церковний розкол.
2. Справа патріарха Никона.
3. Початок російської реформації.
4. Секуляризації.
5. Децентралізації патріаршої влади.

II рівень

1. За яким принципом складений цей логічний ряд?

Борис Годунов, Лжедмитро I, Василь Шуйський, Михайло Романов.

1. Члени Боярської думи періоду Смути.
2. Керівники Земського собору кінця XVI – початку XVIII ст.
3. Особи, які займали московський трон в період Смути.
4. Розробники церковної реформи середини XVII ст.
5. Розробники Соборного уложення 1649 р.

2. Тушинський табір під Москвою був створений у ... р. прихильниками ...

1. 1608.
2. 1609.
3. 1610.
4. 1611.
5. 1612.

1. Василя Шуйського.
2. Лжедмитра I.
3. Лжедмитра II.
4. Бориса Годунова.
5. Івана Заруцького.

3. В січні 1613 р. в Москві відбулося ... в результаті чого на престол було обрано

1. Вінчання на царство.
2. Державний переворот.
3. Земський собор.
4. Засідання Боярської думи.
5. Коронування.

1. Лжедмитра I.
2. Лжедмитра II.
3. Бориса Годунова.
4. Василя Шуйського.
5. Михайла Романова.

4. Вказати факти, які стосуються зовнішньої політики Московської держави періоду правління Олексія Михайловича.

1. Укладення Андрусівського перемир'я з Річчю Посполитою.
2. Віленське перемир'я.
3. Поразка московського війська в битві під Конотопом.
4. Бахчисарайське перемир'я.
5. Договір про «Вічний мир».

5. Вибрати факти, які стосуються біографії Михайла Романова.

1. Провів церковну реформу.
2. Був обраний на Московський престол у 1613 р.
3. Очолив уряд «семибоярщину».
4. Започаткував династію Романових.
5. Був одним з організаторів Другого ополчення.

6. Хто в російській історії отримав прізвисько «Тушинський злодій»?

1. Степан Разін.
2. Іван Болотников.
3. Омелян Пугачов.
4. Лжедмитро I.
5. Лжедмитро II.

7. Між якими країнами ... і в якому році ... було укладено «Вічний мир»?

1. Московською державою і Польщею.
 2. Московською державою і Швецією.
 3. Московською державою і Туреччиною.
 4. Московською державою і Австрією.
 5. Московською державою і Англією.
1. 1654.
 2. 1663.
 3. 1667.
 4. 1680.
 5. 1686.

8. Про який період російської історії йдеться?

Сучасники назвали його «сму́тним» і «бу́нташним», історики – «богати́рським», «до́бою облаштува́ння», «втраче́ної рівноваги», «ро́зколу».

1. Другу половину XVI ст.
2. XVI ст.
3. Першу половину XVII ст.
4. XVII ст.
5. Кінець XVII – першу чверть XVIII ст.

9. Які з наведених тверджень є правильними?

1. Сму́та в Московській державі кінця XVI – початку XVIII ст. була першою громадянською війною в російській історії.
 2. Шведська і польська інтервенція до Московської держави була припинена внаслідок укладення Столбовського миру 1617 р. зі Швецією та Деулінського перемир'я 1618 р. з Польщею.
- А. Перше. Б. Друге. В. Перше і друге. Г. Серед наведених тверджень немає правильних.

10. Встановіть відповідність між поняттям та його визначенням.

1. Сму́та.
 2. Місництво.
 3. Церковний розкол.
 4. Соборне уложення.
 5. Кріпосне право.
- А. Система феодалної ієрархії в Московській державі в XV-XVII ст.; інститут, який офіційно регулював службові відносини між членами служилих родів на військовій, адміністративній службі і при дворі. Б. Період історії Московської держави з 1598 р. до 1613 р., який ознаменувався стихійними лихами, польсько-шведською інтервенцією, надзвичайно важкою політичною, економічною, соціальною кризою та кризою держави загалом. В. Звід законів Московської держави, пам'ятник російського права XVII ст., перший в російській історії нормативно-правовий акт, який охопив всі діючі правові норми, включно з так званими новоуказними статтями. Г. Система правових норм, що встановлювала залежність селянина від феодала і неповну власність

останнього на селянина. Знаходило юридичний вираз у прикріпленні селянина до землі, праві феодала на працю і майно селянина, відчужуванні його як із землею, так і без неї, надзвичайному обмеженні дієздатності (відсутність у селянина права розпоряджатися нерухомим майном, спадщиною, виступати в суді, права державної присяги тощо). Д. Відділення від російської православної церкви значної частини віруючих, які не визнали церковну реформу патріарха Никона

11. Вкажіть історичні події, які належать до періоду правління московського царя Олексія Михайловича.

1. Укладення Столбовського миру зі Швецією.
2. «Соляний бунт».
3. Укладення Деулінського перемир'я з Річчю Посполитою.
4. Прийняття Соборного уложення.
5. Укладення Андрусівського перемир'я з Річчю Посполитою.
6. Повстання під проводом С.Разіна.
7. Стрілецькі бунти в Москві.
8. Ліквідація в Московській державі місництва.
9. «Мідний бунт».

12. Які з названих подій пов'язані з зовнішньою політикою Московської держави другої половини XVII ст.?

1. Укладення Андрусівського перемир'я з Річчю Посполитою.
 2. Укладення Столбовського миру зі Швецією.
 3. Бахчисарайський мирний договір (перемир'я) між Туреччиною, Кримським ханством і Московською державою.
 4. Віленське перемир'я.
 5. Укладення Деулінського перемир'я з Польщею.
 6. Прутський похід.
- А. 123; Б. 134; В. 345; Г. 456.

13. Які з названих подій пов'язані з внутрішньою політикою Московської держави XVII ст.?

1. Складання «писцевих книг».
 2. Підготовка та укладення Соборного уложення.
 3. Видання царського указу «Про розшук збіглих селян».
 4. Церковна реформа та вирішення так званої справи патріарха Никона.
 5. Обрання Земським собором на московський трон Бориса Годунова.
 6. Обмеження статусу князівсько-боярської аристократії в державно-адміністративній сфері через ліквідацію місництва.
- А. 123; Б. 134; В. 246; Г. 456.

14. Із наведеного переліку виберіть ознаки, що характеризують суть церковного розколу та так званої справи патріарха Никона.

1. Скликання Помісного церковного собору, який отримав назву Стоглавого. 2. Створення при московському дворі Гуртка ревнителів древнього благочестя. 3. Створення при московському дворі Вибраної ради. 4. Реформа церковного обряду та так звана «книжна справа» – звіряння й виправлення богослужбних книг за стародавніми оригіналами. 5. Здійснення секуляризації церковного землеволодіння. 6. Ліквідація патріаршества і запровадження Синоду. 7. Заміна патріаршества Духовною колегією. 8. Повстання в Соловецькому монастирі.

15. За яким принципом складено цей логічний ряд?

Смерть Бориса Годунова і воцаріння Лжедмитра I, укладення Василем Шуйським договору зі Швецією, створення в Москві уряду – «Семибоярщини», формування Першого ополчення на чолі з П.Ляпуновим, звільнення Москви від польських інтервентів загонами Другого ополчення на чолі з К.Мініним і Д.Пожарським, обрання на московський трон Михайла Романова.

1. Події московсько-польської війни кінця XVI – початку XVII ст. 2. Головні наслідки династичної кризи початку XVII ст. 3. Події першої в російській історії громадянської війни відомої під назвою – Смути 4. Основні факти масового протестного руху початку XVII ст. на чолі з І.Болотниковим. 5. Головні моменти протистояння в боротьбі за московський престол самозванців Лжедмитра I та Лжедмитра II.

III рівень

1. Розставити в хронологічній послідовності події російської історії XVII ст.

1. Звільнення Москви від польських окупантів. 2. Воцаріння Михайла Романова. 3. Ліквідація місництва. 4. Прийняття Соборного уложення Олексія Михайловича. 5. Перший Азовський похід.

4. Якому періоду історії Московської держави відповідає таке твердження?

Безперечно, в ці роки загострилося патріотичне усвідомлення самостійної історичної долі Московії всіма станами. Природно виникле бажання відновлення державної самостійності та єдності виявилось потужнішим за тенденції до розпаду – у всьому суспільстві, у всіх регіонах країни. Правда, за це було сплачено дорогою ціною. Подолання

наслідків масштабного громадянського конфлікту в економіці, внутрішньому розвитку, зовнішній політиці зайняло життя двох-трьох поколінь.

1. Оприччини. 2. Смути. 3. Ствердження на московському троні династії Романових. 4. Міських повстань та повстання на чолі зі С.Разіним. 5. Церковної реформи в ході якої стався розкол в російській православній церкві.

2. У відомому твердженні В.Ключевського «Він був лише спечений в польській пічці, а заквашений в Москві» йдеться про

1. І.Болотникова. 2. Лжедмитра I. 3. Лжедмитра II. 4. Хлопка. 5. Г.Шаховського.

3. Побудувати хронологічний ланцюжок подій періоду Смути.

1. Прихід до влади Бориса Годунова. 2. Повстання під проводом Хлопка. 3. Деулінське перемир'я. 4. Столбовський мир. 5. Повстання під проводом І.Болотникова.

5. Яке важливе рішення мало бути прийняте за рішенням Земського собору про який йдеться в тексті? Коли цей Собор відбувся?

Перші грамоти з закликом обирати депутатів на Земський собор розійшлися по містах незабаром після звільнення столиці. Засідання Собору відкрилися в Успенському соборі Кремля в першій декаді січня. Заздалегідь були визначені норми представництва від міст і груп населення. Мало бути 10 осіб від міста при збереженні того переліку станів, за яким скликали в Раду ополчення, разом із чорносошними селянами. Традиційні й провідні курії Собору – Освячений собор, Дума, палацові московські чини – зберігали свою традиційну роль.

1. Затвердження змісту мирних договорів зі Швецією і Польщею, якими закінчилася відкрита польсько-шведська інтервенція в роки Смути. 2. Прийняття повного тексту нового кодексу законів – Соборного уложення. 3. Обрання на московський трон особи, яка мала припинити Смуту та започаткувати нову царську династію 4. Обговорення умов прийняття під владу московського царя Б.Хмельницького та його Держави війська запорізького. 5. Засудження позиції патріарха Никона та перегляду положень його церковної реформи.

А. 1608 р. Б. 1613 р. В. 1649 р. Г. 1653 р. Д. 1667 р.

6. Які з перерахованих рис господарського життя Московської держави стосуються XVII ст.?

1. Переважання орного землеробства над підсічним.
 2. Поступове перетворення ремісничого виробництва в дрібнотоварне.
 3. Заміна політики активного грошового балансу політикою активного торгового балансу.
 4. Поява мануфактурного виробництва.
 5. Початок формування всеросійського ринку.
 6. Відмова від використання праці кріпосних селян в основних зернових регіонах Московської держави.
- А. 124. Б. 135. В. 245. Г. 256. Д. 346.

7. Які події не пов'язані з іменем московського царя Олексія Михайловича?

1. Початок правління династії Романових.
2. Укладення і прийняття Соборного уложення.
3. Придушення стрілецьких бунтів у Москві.
4. Відміна місництва.
5. Конфлікт з патріархом Никоном.
6. Ліквідація патріаршества.
7. Завершення процесу оформлення абсолютизму в Росії.

8. Про яку подію йдеться в тексті? Коли вона відбулася?

Навесні цього ж року він зі своїм військом вирушив на Москву, але не дійшовши до столиці, зупинився табором в Тушині. Частина земель підкорялись тепер «тушинському злодієві». Країна розкололася на дві частини. Василь Шуйський зайняв очікувальну позицію.

1. Початок династичної кризи в Московській державі.
 2. Звільнення Москви від польських окупантів загонами Першого ополчення.
 3. Підготовку до звільнення Москви від польських окупантів загонами Другого ополчення.
 4. Початок періоду історії Смути, який називають «двовладдям».
 5. Розгортання відкритої польсько-шведської інтервенції до Московської держави.
- А. 1605 р. Б. 1607 р. В. 1608 р. Г. 1609 р. Д. 1612 р.

9. Вкажіть назву документа XVII ст. з якого взято даний фрагмент?

«1. Которыя слободы на Москве патриарши и митрополичи... и монастырская, и бояр и околничих... и всяких чинов людей, а в тех слободах живут торговые и ремесленные люди и всякими торговыми промыслами промышляют и лавками владеют, а государевых податей не платят, и слежеб не служат, и те все слободы со всеми людми... взяти за государя в тягло и в службы безлетно и бесповоротно, oprичь кабалных

людей. А кабалных людей... отдавати тем людем, чьи они, и велеть их свести на свои дворы. А которые... кабальные люди, а... родители их были посадския люди, или из государевых волостей: и тех имать в посады жить. А впредь, опричь государевых слобод, ничьим слободам на Москве и в городехне быть.

...5. А которая слободы патриарши и властелинския, и монастырския, и боярския, и думных и всяких чинов людей около Москвы, и те слободы со всякими промышленными людми, опричь кабалных людей, по тому же по сыску, взяти за государя. А пашенных крестьян будет которые объявятся по роспросу их поместей и вотчин старинные крестьяне, а привезены на те земли, и с тех слобод велети тем людем, у кого те слободы будут взяты, свести в свои вотчины и в поместья.

А будет у тех пашенных крестьян на Москве и в городех есть лавки и погребы и соляные варницы, и им те... продать государевым тяглым людем, а впредь лавок и погребов и варниц опричь государевых тяглых людей никому не держати.

...13. А которые московские и городовые посадские тяглые люди сами, или отцы их в прошлых годех живали на Москве, и в городех на посадах и в слободах в тягле... а иные жили... у тяглых людей в сиделцах и в наймитах, а ныне оне живут в заклатчиках за патриархом же, и за митрополиты... и за монастыри, и за бояры... и за всяких чинов людми на Москве и в городех, на их дворех, и в вотчинах, и в поместьях и на церковных землях, и тех всех сыскивати и свозити на старые их посадские места... безлетно же и бесповоротно. И въпередь тем всем людем, которые взяты будут за государя, ни за ково в заклатчики не записыватися, и ничьими крестьяны и людми не называтися».

1. Соборне уложення Василя Шуйського про селян і холопів. 2. Вирок про служилих холопів. 3. Судебник Івана IV. 4. Соборне уложення Олексія Михайловича. 5. Указ про єдиноуспадкування. 6. Генеральний регламент. 7. Стоглавий собор.

10. Які з наведених тверджень не відповідають дійсності?

1. Першим представником династії Романових став син митрополита Філарета – Михайло Романов. 2. Династія Романових ствердилася на московському троні з прийняттям Соборного уложення 1649 р. 3. Наймасштабнішим соціальним конфліктом XVII ст. було повстання під проводом І.Болотникова. 4. Головним результатом повстання на чолі з

С.Разіним було прийняття нового кодексу законів Московської держави під назвою Соборне уложення Олексія Михайловича. 5. Соборне уложення 1649 р. остаточно оформило кріпосне право в Московській державі. 6. Уклавши Віленське перемир'я з Польщею московський цар порушив взяті на себе зобов'язання пере Б.Хмельницьким та українською гетьманською державою. 7. Бахчисарайський мир 1681 р. російсько-українсько-турецьку війну, завдавши відчутної шкоди міжнародному іміджу Росії. 8. Патріарх Никон реалізуючи церковну реформу намагався добитися того, щоб церква не втручалася у справи державного управління, а опікувалася лише духовними питаннями.

11. Встановіть відповідність між прізвищем історичного діяча та стислою характеристикою його діяльності.

1. Василь Шуйський. 2. Михайло Романов. 3. Борис Годунов. 4. Патріарх Никон. 5. Олексій Михайлович.

А. До періоду його правління відноситься масштабний голод внаслідок якого вимерла «третина царства Московського» та повстання під проводом Хлопка. Б. За час перебування його на московському троні в країні встановилося двовладдя: поряд з офіційним московським монархом та органами державної влади під Москвою сформувався так званий «тушинський табір» на чолі з самозванцем, який увійшов до російської історії під ім'ям Лжедмитра II. В. За його правління в Московській державі було прийнято новий кодекс законів, багато положень якого діяли до початку ХІХ ст. Г. Його реформи проводилися з орієнтацією на грецькі зразки; такого підходу категорично не сприймали «ревнителі древнього благочестя», які орієнтувалися на давньоруську традицію. Д. Був обраний на московський трон в 16-річному віці. Невдовзі провідну роль в управлінні державою зайняв його батько – патріарх Філарет.

12. Які історичні події ХVІІ ст. російської історії проілюстровані у даному документі?

«Да в прошлых годах, и как учинилося у Московского царя с Полским Яном Казимиром королем недружба и война, а потом и с королевским величеством Свейским: и за продолжением Полские войны и для пополнения казны, и для поспешения ратным людям на жалованье, деланы денги, рублевики серебряные ...

Да в та же время делали денги полтинники медные с ефимок, и крестьяне, увидев такие в одну пору худые деланные денги, неровные и смешанные, не почали в города возить сена и дров и

съестных запасов, и почала быть от тех денег на всякие товары дороговъ великая. А служилым людей царское жалованье давано полное, а они покупали всякие запасы и харчъ и товары вдвое ценою, и от того у них в году жалованья не доставало, и скудость почала быть болшая. Хотя о тех денгах указ был жестокой и казни, чтоб для них товаров и запасов никаких ценою не подвышали: однако на то не смотрели. И видя царь, что в тех денгах не учало быти прибыли, а смута почала быть болшая, велел делати на Москве, и в Новгороде, и во Пскове, а потом и в Куконаузе, на дворах своих денги медные, алтынники, грошевики, копейки, против старых серебряных копеек, и от тех денег меж крестьян потому ж и была смута; и те прежние денги, и алтынники, и грошевики, велел царь принимати в казну и переделывать в мелкие копейки. И деланы после того денги медные ж мелкие, и ходили те мелкие денги многое время с серебряными заровно; и возлюбили те денги всем государством, что всякие люди их за товары принимали и выдавали

А царь в то время был в походе, со всем своим домом, и с ним бояре и думные и ближние люди, в селе Коломенском, от Москвы 7 верст.

... а с Москвы в то время бояре послали к царю с вестью, что на Москве учинилась смута и почали дома грабить... . И послал царь к Москве ближнего своего боярина князя Ивана Ондреевича Хованского, и велел на Москве уговаривать, чтобы они смуты не чинили и домов ничьих не грабили; а которые листы объявились писаны о измене, на бояр и думных людей, приедет он, царь, сам для сыску, того ж дни

1. Московське повстання 1648 р. 2. Соляний бунт. 3. Мідний бунт. 4. Стрілецький бунт 1682 р. 5. Протест москвичів проти прийняття Соборного уложення 1649 р

13. Про кого йдеться в тексті? Коли відбулася описана в тексті подія?

В історичній літературі існує багато пояснень того, чому на московський престол обрали саме цю особу. Однак всі дослідники сходяться в одному: це була фігура, яка влаштовувала більшість членів Земського собору. В результаті компромісу різні політичні течії та угруповання прийшли до примирення. Обрання його на царство поклало край довгій боротьбі за владу російської родової та станової аристократії.

1. Бориса Годунова.
 2. Василя Шуйського.
 3. Лжецаревича Дмитра.
 4. Михайла Романова.
 5. Олексія Михайловича Романова.
- А. 1598 р. Б. 1605 р. В. 1608 р. Г. 1613 р. Д. 1645 р.

14. Які з наведених тверджень є правильними?

1. Династія Романових була започаткована у 1613 р.
2. Династія Романових ствердилася на московському троні з прийняттям Соборного уложення 1649 р.
3. Наймасштабнішим соціальним конфліктом XVII ст. було повстання під проводом С.Разіна.
4. Головним результатом повстання на чолі з С.Разіним було прийняття нового кодексу законів Московської держави під назвою Соборне уложення Олексія Михайловича.
5. Соборне уложення 1649 р. остаточно оформило кріпосне право в Московській державі.
6. Уклавши Віленське перемир'я з Польщею московський цар порушив взяті на себе зобов'язання пере Б.Хмельницьким та українською гетьманською державою.
7. Бахчисарайський мир 1681 р., яким було завершено російсько-українсько-турецьку війну, завдавши відчутної шкоди міжнародному іміджу Росії.

15. В якому варіанті події зазначені в правильній хронологічній послідовності?

1. Обрання московським царем Михайла Романова; сходження на московський трон Лжедмитра І; прийняття Соборного уложення Олексія Михайловича; початок повстання на чолі зі С.Разіним; церковна реформа патріарха Никона.
2. Сходження на московський трон Лжедмитра І; обрання московським царем Михайла Романова; прийняття Соборного уложення Олексія Михайловича; початок повстання на чолі зі С.Разіним; церковна реформа патріарха Никона.
3. Церковна реформа патріарха Никона; початок повстання на чолі зі С.Разіним; обрання московським царем Михайла Романова; сходження на московський трон Лжедмитра І; прийняття Соборного уложення Олексія Михайловича.
4. Сходження на московський трон Лжедмитра І; початок повстання на чолі зі С.Разіним; обрання московським царем Михайла Романова; церковна реформа патріарха Никона; прийняття Соборного уложення Олексія Михайловича.
5. Сходження на московський трон Лжедмитра І; обрання московським царем Михайла Романова; прийняття Соборного уложення Олексія Михайловича; церковна реформа патріарха Никона; початок повстання на чолі зі С.Разіним.

**Тема 5. Росія наприкінці XVII – в першій половині XVIII ст.
Становлення імперської державно-політичної системи.**

І рівень

- 1. Процес трансформації станово-представницької монархії в абсолютну в Росії завершився за часів правління**
 1. Олексія Михайловича. 2. Катерини I. 3. Петра I. 4. Катерини II 5. Єлизавети Петрівни

- 2. Азовські походи 1695, 1696 рр. були здійснені за особистої участі московського царя**
 1. Михайла Федоровича. 2. Олексія Михайловича. 3. Петра Олексійовича. 4. Івана Олексійовича. 5. Петра II.

- 3. Північна війна велася Росією за**
 1. «Іспанську спадщину». 2. Вихід до Чорного моря. 3. Вихід на узбережжя Білого моря. 4. Вихід до Балтійського моря. 5. Зміцнення позицій на Балканах.

- 4. Північна війна тривала впродовж ... років.**
 1. 1695-1696. 2. 1700-1721. 3. 1725-1762. 4. 1700-1709. 5. 1700-1714.

- 5. Епоха палацових переворотів в Росії припадає на**
 1. Кінець XVII ст. 2. Початок XVIII ст. 3. Другу чверть XVIII ст. 4. Другу половину XVIII ст. 5. Кінець XVI ст.

- 6. В ході петровських адміністративних реформ прикази було замінено**
 1. Колегіями. 2. Міністерствами. 3. Канцеляріями. 4. Магістратами. 5. Комісаріатами.

- 7. Зростання мануфактурного виробництва за часів правління Петра I в першу чергу пов'язано з**
 1. Необхідністю постачання армії і флоту в умовах Північної війни. 2. Фінансовим та економічним співробітництвом Росії з західноєвропейськими країнами. 3. Зростаючим попитом населення на промислові товари. 4. Реформами в галузі культури. 5. Податковою реформою.

8. Який термін вживається на означення економічної політики російської держави в першій чверті XVIII ст. спрямований на захист власного товаровиробника?

1. Меркантилізм.
2. Протекціонізм.
3. Абсолютизм.
4. Монетаризм.
5. Волюнтаризм.

9. Ліквідація патріаршества в Росії була здійснена за правління

1. Олексія Михайловича.
2. Петра I.
3. Анни Іванівни.
4. Єлизавети Петрівни.
5. Катерини II.

10. Які з названих царських указів були видані Петром I?

1. «Указ про заборону кріпосним селянам подавати скарги на поміщиків до судових органів».
2. «Указ про секуляризацію церковних земель».
3. «Указ про запровадження Сенату».
4. «Указ про єдиноуспадкування».
5. «Указ про створення Верховної таємної ради».

11. Одноосібним правителем Російської держави Петро I став у ... році.

1. 1682.
2. 1689.
3. 1696.
4. 1697.
5. 1699.

12. Верховну таємну раду було створено за правління

1. Петра II.
2. Єлизавети Петрівни.
3. Анни Іванівни.
4. Катерини I.
5. Катерини II.

13. Абсолютизм це –

1. Основна форма компромісу між церквою і світською владою в державі.
2. Тип державного устрою за якого існують центральні органи станового представництва, які мають законодавчо закріплені функції та повноваження.
3. Політико-ідеологічна концепція, яка обґрунтовує необхідність розподілу владних повноважень в державі між органами законодавчої, виконавчої та судової влади.
4. Тип державного устрою за якого глава держави (король, цар, імператор) розглядається як єдине джерело законодавчої і виконавчої влади, яка здійснюється лише залежними від нього чиновниками.
5. Початкова стадія в становленні державно-політичного устрою на перших етапах державної централізації.

14. Протекціонізм це –

1. Сукупність економічних, соціальних і політичних зрушень, які визначили перехід від мануфактурної стадії виробництва до фабричної.
2. Економічна політика російського уряду в першій половині XVIII ст., яка

була спрямована на передачу мануфактур з державної власності у приватну. 3. Частина державної економічної політики, спрямованої на забезпечення переваги своєї промисловості на внутрішньому ринку шляхом її відгородження від іноземної конкуренції митними зборами, а також на заохочення експорту промислових товарів. 4. Форма залежності однієї держави від іншої або суспільства від якоїсь особи, коли основні питання суспільно-політичного життя регулює протектор 5. Протиправна діяльність, яка полягає у використанні службовими особами їх прав і посадових можливостей для особистого збагачення; підкупність і продажність громадських і політичних діячів.

15. Який термін використовують для означення політичного режиму в Росії 30-х років XVIII ст. за часів правління імператриці Анни Іванівни, характерними рисами якого були засилля іноземців, в першу чергу вихідців з німецького прибалтійського дворянства?

1. Фаворитизм. 2. Біронівщина. 3. Протекторат Мініха. 4. Диктатура Остермана. 5. «Затія верховників».

II рівень

1. Внаслідок стрілецького бунту 1682 р. в Москві монархом було проголошено ..., а пізніше Земський Собор на вимогу стрільців затвердив на престолі

1. Царевичів Івана і Петра. 2. Царівну Софію. 3. Наталію Нарішкіну. 4. Федора Олексійовича. 5. Царевича Петра.

А. Царевичів Івана і Петра. Б. Царівну Софію. В. Наталію Нарішкіну. Г. Федора Олексійовича. Д. Царевича Петра.

2. Вотчинне і помітне землеволодіння в юридичному плані були остаточно зрівняні у ... р. за

1. 1700. 2. 1711. 3. 1714. 4. 1721. 5. 1722.

1. Табелем про ранги. 2. Наслідками перепису населення. 3. Митним тарифом. 4. Указом про єдиноуспадкування. 5. Указом Сенату.

3. До Північного союзу створеного у ... р. входили

1. 1697. 2. 1699. 3. 1700. 4. 1702. 5. 1705.

1. Англія, Австрія, Росія. 2. Росія, Данія, Швеція. 3. Англія, Швеція, Річ Посполита. 4. Росія, Австрія, Франція. 5. Росія, Данія, Саксонія.

4. У 1711 р. замість ... в Росії було запроваджено

1. Негласного комітету.
 2. Боярської думи.
 3. Боярської ради.
 4. Земського собору.
 5. Патріаршества.
1. Синод.
 2. Колегії.
 3. Міністерства.
 4. Сенат.
 5. Верховну таємну раду.

5. Приказну систему в ... роках XVIII ст. в ході реформ Петра I було замінено на систему

1. 90-х.
 2. 10-х.
 3. 10-20-х.
 4. 20-х.
 5. 20-30-х.
- А. Кругової поруки. Б. Міністерств. В. Відомств. Г. Колегій. Д. Магістратів.

6. Вперше в російській історії титул імператора було надано ... у ... році.

1. Олексію Михайловичу.
 2. Петру I.
 3. Єлизаветі Петрівні.
 4. Петру III.
 5. Катерині II.
1. 1649.
 2. 1696.
 3. 1721.
 4. 1741.
 5. 1762.

7. Першу Малоросійську колегію було створено у ... році за наказом російського імператора

1. 1721.
 2. 1722.
 3. 1730.
 4. 1762.
 5. 1796.
1. Олексія Михайловича.
 2. Петра I.
 3. Петра II.
 4. Петра III.
 5. Павла I.

8. Між якими країнами було підписано Ніштадський мирний договір 1721 р., яким завершилася ... війна?

1. Росією і Польщею.
 2. Росією і Швецією.
 3. Швецією і Данією.
 4. Росією і Австрією.
 5. Росією і Туреччиною.
- А. Лівонська. Б. російсько-турецька. В. Північна. Г. Семилітня. Д. Російсько-польська.

9. За яким принципом складено цей логічний ряд?

Створення Верховної таємної ради, відміна петровського закону «Про єдиноуспадкування», складання Кондицій для Анни Іванівни, «біронівщина», сходження на російський трон Єлизавети Петрівни.

1. Події «періоду палацових переворотів».
2. Події, пов'язані з підготовкою нового кодексу законів Російської імперії.
3. Основні етапи завершального періоду оформлення абсолютизму в Росії.
4. Основні етапи формування загальнодержавної системи станового представництва.
5. Боротьба за владу в другій половині 50-х – на початку 60-х рр. XVIII ст., яка завершилася захопленням російського трону Катериною II.

10. Встановіть відповідність між вказаною подією та датою коли вона відбулася.

1. Запровадження Сенату. 2. Реформа адміністративного управління (запровадження губерній). 3. Укладення Ніштадтського мирного договору та надання Петру I титулу імператора. 4. Запровадження Табеля про ранги. 5. Початок Північної війни.

A. 1700 р. Б. 1708 р. В. 1711 р. Г. 1721 р. Д. 1722 р.

11. Із наведеного переліку виберіть ознаки, що характеризують економічну політику Петра I.

1. Створення перших в Росії мануфактур.
2. Заміна поземельного оподаткування подушним.
3. Видання Берг-привілегії, яка дозволяла всім бажаючим пошук руд і мінералів, а також створення підприємств для їхньої переробки.
4. Надання дозволу на селянську промислову діяльність.
5. Активне застосування протекціоністських заходів; укладення Митного тарифу.
6. Запровадження «зони вільної торгівлі» в європейській частині Росії.

A. 136; Б. 245; В. 235; Г. 356.

12. Вкажіть, які з наведених історичних подій стосуються періоду правління Петра I.

1. Скликання в Москві останнього Земського собору.
2. Заміна подвірного оподаткування поземельним.
3. Ліквідація патріаршества і запровадження Синоду.
4. Перенесення столиці Російської імперії з Петербурга до Москви.
5. Запровадження Табеля про ранги.
6. Заміна поземельного оподаткування подушним.

A. 136; Б. 245; В. 256; Г. 356.

13. Встановити відповідність між іменем московського монарха та роками його правління.

1. Анна Іванівна. 2. Єлизавета Петрівна. 3. Катерина I. 4. Петро I.
5. Петро II.

A. 1730-1740 рр. Б. 1696-1725 рр. В. 1741-1761 рр. Г. 1725-1727 рр. Д. 1727-1730 рр.

14. Які з названих подій пов'язані з зовнішньою політикою Росії кінця XVII – першої чверті XVIII ст.?

1. Укладення Андрусівського перемир'я з Польщею.
 2. Константинопольський мир між Росією та Османською імперією.
 3. Георгіївський трактат. Встановлення російського протекторату над Грузією.
 4. Битва під Полтавою.
 5. Видання декларації «про збройний нейтралітет»
 6. Укладення Ніштадського мирного договору зі Швецією.
- А. 124; Б. 246; В. 345; Г. 456.

15. Які з наведених тверджень є правильними?

1. Головною метою Першої міської реформи 1699 р. було забезпечення надходження до державної скарбниці податків, збір яких передавався до сфери компетенції Ратуші та земських ізб.
 2. Для російського імператора Петра III зразком для наслідування був прусський король Фрідріх II. Навіть під час Семилітньої війни Петро не приховував симпатій до супротивника Росії.
- А. Перше. Б. Друге. В. Перше і друге. Г. Серед наведених тверджень немає правильних.

16. Вкажіть, які з наведених історичних подій стосуються «періоду палацових переворотів».

1. Прийняття «Указу про єдиноуспадкування».
 2. Проведення міської та губернської реформи.
 3. Створення Верховної таємної ради.
 4. Перенесення столиці Російської імперії з Петербурга до Москви.
 5. Запровадження Табеля про ранги.
 6. Події придворної політичної боротьби, які отримали назву «затія верховників».
- А. 134; Б. 245; В. 256; Г. 346.

17. Які з наведених тверджень не відповідають дійсності?

1. Указом Про єдиноуспадкування Петро I визначив нові принципи передачі російського трону своєму наступнику.
2. На честь перемоги російської армії в битві під Полтавою російському цареві Петру I було надано титул імператора.
3. У 1711 р. Боярську думу в Росії було остаточно ліквідовано і замінено Сенатом.
4. Так званий період «біронівщини» припадає на час правління імператриці Анни Іванівни.
5. «Затійкою верховників» називають вироблення та реалізацію особливих умов возведення на російський трон імператриці Єлизавети

III рівень

- 1. Вибрати вірний варіант відповіді. В ... році Росія у складі Північного союзу оголосила війну Швеції метою якої було Ця війна завершилася підписанням ... договору у ... році.**

1. 1699; повернення узбережжя Білого моря; Столбовського; 1723. 2. 1700; вихід до Балтійського моря; Деулінського; 1711. 3. 1711; захоплення польського трону; Ніштадського; 1721. 4. 1709; усунення зі шведського трону короля Карла XII; Абоського; 1714. 5. 1700; вихід до Балтійського моря; Ніштадського; 1721.

- 2. Про яку подію йдеться в тексті?**

На шляху з Відня до Москви Петро I зустрівся з польським королем, який щойно зійшов на польський престол, і курфюрстом Саксонії Августом II Сильним. Під час зустрічі Петро і Август одразу ж знайшли порозуміння.. Саме тоді намітився новий зовнішньополітичний курс Росії – союз з Саксонією, Польщею та іншими ворогами могутньої Шведської держави. До створеного російсько-саксонського союзу (угоду підписали в Преображенському в листопаді 1699 р.) незабаром долучилася Данія – найперший тогочасний ворог Швеції.

1. Оформлення результатів Великого посольства. 2. Створення антишведської ліги. 3. Створення Північного союзу. 4. Вступ Росії до антишведської коаліції. 5. Підготовку Росії до укладення Карловицького перемир'я.

- 3. Які твердження не відповідають дійсності?**

1. Сенат в Росії було запроваджено Соборним уложенням 1649 р. 2. Петро I першим з російських монархів отримав імператорський титул. 3. Епоха палацових переворотів закінчилася зі смертю Петра I. 4. Табель про ранги було запроваджено у 1711 р. 5. За Катерини I було засновано Верховну таємну раду..

- 4. Про кого йдеться в даному тексті?**

Він був дуже високого зросту, від природи наділений великою силою. Вважав себе досвідченим хірургом та добрим зубним лікарем. Не міг жити у кімнатах з високою стелею, а коли потрапляв у таку, наказував робити для нього штучну низьку стелю з полотна. У всій Європі хіба що

лише двір прусського короля-скряги Фрідріха Вільгельма I міг посперечатися у простоті з російським.

1. Олексія Михайловича. 2. Петра I. 3. Петра II. 4. Петра III. 5. Павла I.

5. Перша реальна спроба європеїзації Росії була зроблена ... за правління

1. XVII ст. 2. В другій половині XVII ст. 3. В першій чверті XVIII ст. 4. В другій чверті XVIII ст. 5. В другій половині XVIII ст.

1. Олексія Михайловича. 2. Анни Іванівни. 3. Петра I. 4. Петра III. 5. Катерини II.

6. Про кого йдеться в тексті?

Вона проправила лише два роки. Бали, гуляння, феєрверки при її дворі відбувалися безперервно. Здоров'я ще нестарої государині було підірване хворобами та неправильним способом життя. За легендою, напередодні смерті її наснився сон, ніби вона відлітає на хмари, куди її кличе Петро, а внизу неспокійний ворожий натовп оточує її юних дочок Анну і Єлизавету, та допомогти їм вона вже не може.

1. Царівну Софію. 2. Анну Іванівну. 3. Анну Леопольдівну. 4. Катерину II. 5. Катерину I. 6. Єлизавету Петрівну.

7. Що є зайвим у переліку? З іменем Анни Іванівни пов'язують

1. Створення кабінету міністрів. 2. Зростання впливу іноземців при російському дворі. 3. Створення Верховної таємної ради. 4. Біронівщину. 5. Політику «просвітницького абсолютизму».

8. Період російської історії за правління ... про який В.Ключевський писав, що «...німці посипалися в Росію наче сміття з дірявого мішка, обліпили престол, забралися на найприбутковіші місця в управлінні ...» в російській історіографії отримав назву

1. Катерини I. 2. Петра II. 3. Анни Іванівни. 4. Єлизавети Петрівни. 5. Катерини II.

1. Смута. 2. Опричнина. 3. Європеїзація. 4. Біронівщина. 5. «Просвітницький абсолютизм».

9. Поставте названі події у хронологічній послідовності.

1. Місія до Західної Європи Великого посольства. 2. Початок правління царівни Софії. 3. Азовські походи. 4. Запровадження Синоду. 5. Запровадження Сенату. 6. Запровадження Табеля про ранги. 7. Указ про

єдиноуспадкування.

10. Якому періоду російської історії відповідає таке твердження? Про вступ на престол якого монарха йдеться?

Склавши «Кондиції» (умови вступу на престол нового монарха) верховники прагнули обмежити його владу на користь Верховної таємної ради як у зовнішній, так і у внутрішній політиці.

Важливо, що «Кондиції» відбивали інтереси не лише верховників, а всього дворянства, яке втомилося від самовладдя царів і хотіло, щоб ні життя, ні майно, ні маєтки, ні честь дворянську государ без суду не відбирав. Відтепер, згідно з «Кондиціями», Росія фактично і юридично переставала бути самодержавною.

Однак умови і процедура вступу на престол нового російського монарха, які отримали назву «затірка верховників» так і не були реалізованими і Російська імперія залишилася самодержавною монархією.

1. 1725-1727 рр. 2. 1727-1730 рр. 3. 1730-1740 рр. 4. 1741-1761 рр. 5. 1761-1762 рр.

А. Петра II. Б. Єлизавети Петрівни. В. Катерини I. Г. Анни Іванівни. Д. Петра III.

11. Встановіть відповідність між прізвисьмом історичного діяча та стислою характеристикою його діяльності.

1. Царівна Софія. 2. Князь Меншиков. 3. Петро II. 4. Бірон. 5. Петро III.

А. Виходець з середовища дрібного курляндського дворянства. З його іменем асоціюється один з періодів російської історії XVIII ст. Б. Він фактично керував державою, став генералісимусом, заручив юного царя зі своєю донькою Марією, перевіз його до себе в палац і не спускав з нього очей. ... Однак восени 1727 р. його було розжалувано і разом з сім'єю вислано з Москви. В. Прийняла титул самодержиці, її ім'я скріплювало державні документи разом з іменами царів Івана і Петра. Г. Помер у 1762 р. в маєтку Ропша за загадкових обставин. Сучасники небезпідставно вважали, що його було вбито за наказом власної дружини, яка в такий спосіб узаконювала свою владу. Д. Відповідно до заповіту російської імператриці імператором було проголошено онука Петра I за умови регентства Верховної таємної ради, а фактично – Меншикова.

12. Які події відображені в наведеному фрагменті?

У 1719-1721 рр. російські десантники висадилися на шведський берег і, страхаючи, грабували і палили міста й села навколо Стокгольма. Після цього шведи на перемовинах з російською делегацією стали набагато згідливішими. Відповідно до статей підписаного невдовзі мирного трактату до Росії відійшли Ліфляндія, Естляндія, Інгрія, частина Фінляндії та Карелії.

1. Процес відновлення Північного союзу.
2. Підготовка і укладення Ніштадського миру.
3. Оформлення наслідків Прутського походу Петра I.
4. Підготовка до укладення російсько-польсько-саксонського союзу.
5. Укладення мирного договору Росії з Данією.

13. Про кого йдеться в даному тексті?

«Вона проголосила головною метою свого царювання повернення до порядків її батька. За час її правління були відновлені права і повноваження Сенату... . Імператриця доклала значних зусиль для забезпечення законності в успадкуванні російського трону...»

1. Царівну Софію.
2. Катерину I.
3. Анну Іванівну.
4. Єлизавету Петрівну.
5. Катерину II.

14. Вкажіть назву документа XVIII ст. з якого взято даний фрагмент?

1. **Всем недвижимых вещей, то есть, родовых, выслуженых и купленых вотчин и поместей, также и дворов и лавок не продавать и не закладывать, но обращаться оным в род таким образом.**

2. **Кто имеет сыновей и ему же, аще хошет, единому из оных дать недвижимое, чрез духовную (по завещанию – Ред.), тому в наследие и будет. Другие же дети обоего полу да награждены будут движимыми имении, которые должен отец их или мать разделить им при себе, как сыновьям, так и дочерям, колико их будет, по своей воли, кроме одного, который в недвижимых наследником будет. А ежели у одного сыновей не будет, а имеет дочерей, то должен их определить таким же образом. <...>**

3. **А кто бездетен, и оный волен отдать недвижимое одному фамилии своей, кому похочет, а движимое кому что похочет дать сродником своим, или и посторонним, и то в его произволении будет. А ежели при себе не учинит, тогда обои те имения да разделены будут указом в род: недвижимое одному, по линии ближнему (одному из ближайших родственников. – Ред.), а прочее другим, кому надлежит, равным образом.**

1. Генеральный регламент.
2. Табель про ранги.
3. Берг-привілея.
- 4.

Плакат 26 червня 1724 р. про збір подушних та оброчних грошей. 5. Указ про єдиноуспадкування.

15. Які з наведених тверджень є правильними?

1. У дні святкування Ніштадського миру в жовтні 1721 р. Петра I проголосили «Великим», «Отцом Отечества», «императором Всероссийским». Відтоді Росія вважається імперією.
 2. Найважливішим державним актом часів правління російського імператора Петра III став маніфест про «дарування вольності і свободи всьому російському дворянству».
- А. Перше. Б. Друге. В. Перше і друге. Г. Серед наведених тверджень немає правильних.

16. Які з наведених тверджень не відповідають дійсності?

1. Однією з найуспішніших військових кампаній Петра I був Прутський похід.
2. Впродовж 1718-1724 рр. в Росії було запроваджено подушну систему оподаткування.
3. Відразу ж після смерті Петра I, гвардійці на чолі з Меншиковим, всупереч бажанню багатьох інших сановників посадили на престол Катерину I.
4. В період «палацових переворотів» продовжувалася активна реалізація і поглиблення петровських реформ.
5. За часів правління Єлизавети Петрівни вся повнота реальної влади сконцентрувалася в руках її фаворита Бірона.
6. «Біронівщина» часів правління Анни Іванівни була періодом активної європеїзації Росії та зміцнення її становища на європейській арені.
7. В листопаді 1741 р. внаслідок чергового палацового перевороту російською імператрицею стала Єлизавета Петрівна.

17. В якому варіанті зазначено правильну послідовність появи нових вищих державних органів влади і управління?

1. Ратуша, Сенат, Колегії, Верховна таємна рада, Кабінет міністрів.
2. Верховна таємна рада, Ратуша, Кабінет міністрів, Сенат, Колегії.
3. Кабінет міністрів, Сенат, Колегії, Верховна таємна рада, Ратуша.
4. Сенат, Колегії, Ратуша, Кабінет міністрів, Верховна таємна рада.
5. Ратуша, Кабінет міністрів, Верховна таємна рада, Сенат, Колегії.

Тема 6. Російська імперія другої половини XVIII ст.

I рівень

- 1. Титул «Велика, Премудра, Мати Вітчизни ...» на першому засіданні Комісії по складанню нового укладення законів було надано**
 1. Катерині I. 2. Анні Іванівні. 3. Анні Леопольдівні. 4. Єлизаветі Петрівні. 5. Катерині II.

- 2. Політика «просвітницького абсолютизму найактивніше здійснювалася Катериною другою в ... роках XVIII ст.**
 1. 60-х. 2. 60-70-х. 3. 70-х. 4. 70-80-х. 5. 80-90-х.

- 3. Маніфест про «дарування вольності і свободи всьому російському дворянству» було видано в 1762 р.**
 1. Петром III. 2. Катериною II. 3. Урядовим Сенатом. 4. Уложенною комісією. 5. Вільним економічним товариством.

- 4. Прийшовши до влади Катерина II почала спілкуватися з представниками європейського Просвітництва. Найактивніше вона листувалася з**
 1. Ш.Монтеск'є. 2. Ж.-Ж. Руссо. 3. Ж.д'Аламбером. 4. Вольтером. 5. Д.Дідро.

- 5. Вказати дати російсько-турецьких воєн другої половини XVIII ст.**
 1. 1750-1764. 2. 1762-1767. 3. 1768-1774. 4. 1773-1775. 5. 1787-1791.

- 6. Основним заходом політики Катерини II по відношенню до церкви було (а)**
 1. Ліквідація патріаршества. 2. Запровадження Синоду. 3. Секуляризація. 4. Надання автономії в управлінні. 5. Надання духовенству права отримувати в нагороду державні ордени.

- 7. Повстання козаків, селян і робітних людей 1773-1775 рр. очолив**
 1. С.Разін. 2. К.Булавін. 3. І.Болотников. 4. О.Пугачов. 5. Хлопко.

- 8. У 1785 р. російська імператриця Катерина II підписала**
 1. Указ про секуляризацію церковного землеволодіння. 2. Жалувану грамоту дворянству. 3. Наказ про скликання комісією для складання нового Уложення – кодексу законів. 4. Жалувану грамоту містам. 5. Указ про губернську реформу. 6. Маніфест про підготовку поділів Речі Посполитої. 7. Указ про створення антифранцузької коаліції.

9. Діяльність Уложенної комісії припадає на

1. 1762 р. 2. 1766-1768 рр. 3. 1768-1774 рр. 4. 1773-1775 рр. 5. 1783 р.

10. 1762-1796 рр. в російській історії є періодом

1. Правління Катерини II. 2. Реалізації політики «просвітницького абсолютизму». 3. Трансформації абсолютної монархії до монархії конституційної. 4. «Палацових переворотів». 5. Активної підготовки до скасування кріпосного права.

11. Просвітницький абсолютизм це –

1. Назва комплексу реформ в галузі освіти у другій половині XVIII ст., які були проведені в багатьох країнах Європи. 2. Початкова стадія абсолютистського режиму в період переходу від станової монархії до абсолютної. 3. Політика, яка проводиться у другій половині XVIII ст. низкою монархічних країн Європи і була спрямована на усунення залишків середньовічного ладу на користь капіталістичних відносин. 4. Монархія, за якої влада монарха обмежена конституцією. 5. Один з різновидів парламентської монархії.

12. Указ імператора Павла I, який регулював відносини селян з поміщиками містив рекомендаційні норми

1. Про виплату оброку переважно грішми. 2. Про обмеження панщини трьома днями на тиждень. 3. Про заборону розшуку збіглих селян. 4. Про заборону продажу селян вроздріб і без землі. 5. Про повне скасування відробіткової ренти.

13. Вказати дати трьох поділів Речі Посполитої.

1. 1768 р. 2. 1772 р. 3. 1785 р. 4. 1791 р. 5. 1793 р. 6. 1795 р. 7. 1796 р.

14. Російсько-турецька війна 1787-1791 рр. закінчилася підписанням ... миру.

1. Кючук-Кайнарджийського. 2. Тешенського. 3. Ніштадського. 4. Георгіївського. 5. Яського.

15. Видавцем і головними редактором відомих журналів «Трутень» та «Живописець» у другій половині XVIII ст. був

1. М.Новіков. 2. О.Радіщев. 3. М.Щербатов. 4. В.Жуковський. 5. Д.Фонвізін.

II рівень

- 1. Крим до Росії було приєднано у ... р. за часів правління**
 1. 1725. 2. 1762. 3. 1768. 4. 1783. 5. 1791.
 1. Петра I. 2. Павла I. 3. Катерини II. 4. Єлизавети Петрівни. 5. Петра III.

- 2. До наслідків внутрішньої політики Катерини II, яка правила в Російській імперії в ... рр. не можна віднести... .**
 1. 1760-1796. 2. 1762-1799. 3. 1762-1790. 4. 1762-1796. 5. 1760-1790.
 1. Заснування Вільного економічного товариства. 2. Запровадження Сенату. 3. Запровадження Синоду. 4. Губернську реформу. 5. Прийняття Табеля про ранги.

- 3. Політика «просвітницького абсолютизму» в Росії найактивніше реалізовувалася в ... рр. XVIII ст. і пов'язана з ім'ям**
 1. 30-40 -х. 2. 40-50-х. 3. 50-60-х. 4. 60-70-х. 5. 70-80-х .
 1. Анни Іванівни. 2. Анни Леопольдівни. 3. Бірона. 4. Єлизавети Петрівни. 5. Катерини II.

- 4. Яка з названих подій відбулася найраніше?**
 1. Секуляризація церковного землеволодіння. 2. Повстання на чолі з О.Пугачовим. 3. Укладення Кючук-Кайнарджийського мирного договору. 4. Скликання Комісії по складанню нового укладення законів. 5. Видання жалуванних грамот дворянству і містам.

- 5. Саксонська принцеса Софія з роду Ангальт Цербстських увійшла в російську історію під іменем**
 1. Катерини I. 2. Анни Іванівни. 3. Анни Леопольдівни. 4. Єлизавети Петрівни. 5. Катерини II.

- 6. Які з наведених тверджень є правильними?**
 1. Діяльність Уложеної комісії 1766-1768 рр. закінчилася підготовкою нової (повної) редакції Законів Російської імперії.
 2. З перших днів царювання Павла I стало зрозуміло, що він буде свою політику як переконаний супротивник методів правління своєї матері Катерини II.

А. Перше. Б. Друге. В. Перше і друге. Г. Серед наведених тверджень немає правильних.

7. Про який період російської історії йдеться?

В ці роки країну сколихнув грандіозний бунт, який розгорівся в Оренбуржі, охопив Урал і Поволжжя. Заколотники взяли штурмом Казань і загрожували походом на Москву. Очолив повстання козаків, селян і робітних людей донський козак, який називав себе Петром III.

1. 1766-1768 рр. 2. 1768-1774 рр. 3. 1773-1775 рр. 4. 1787-1791 рр. 5. 1762-1796 рр.

8. Які з названих подій пов'язані з внутрішньою політикою Російської імперії другої половини XVIII ст.?

1. Маніфест про «дарування вольності і свободи всьому російському дворянству».
 2. Запровадження найвищого державного органу – Верховної таємної ради.
 3. Створення Державної Ради і системи міністерств.
 4. Видання Жалуваної грамоти дворянству і Жалуваної грамоти містам.
 5. Видання закону про успадкування престолу згідно якого він тепер міг переходити виключно по чоловічій лінії від батька до сина, а при відсутності синів до старшого з братів.
 6. Ліквідація патріаршества і запровадження Духовної колегії.
- А. 124; Б. 145; В. 246; Г. 456.

9. За кого з російських монархів видавав себе О.Пугачов, який очолив наймасштабніше повстання XVIII ст.

1. Петра II. 2. Петра III. 3. Івана VI Антоновича. 4. Павла I. 5. Олександра I.
- А. 1768-1774 рр. Б. 1783 р. В. 1773-1775 рр. Г. 1787-1791 рр. Д. 1795 р.

**10. За яким принципом складено цей логічний ряд?
1768-1774 рр., 1783 р., 1787-1791 рр.**

1. Найбільші повстання козаків, селян та робітних людей другої половини XVIII ст.
2. Російсько-турецькі війни. Встановлення протекторату Росії над Грузією та приєднання до Росії Криму.
3. Російсько-шведські війни другої половини XVIII ст. Приєднання до Росії Фінляндії.
4. Закордонні походи російської армії на чолі з О.Суворовим.
5. Основні етапи реалізації Катериною II політики «просвітницького абсолютизму».

11. Укажіть, які з наведених історичних подій пов'язані з реалізацією політики «просвітницького абсолютизму» російської імператриці Катерини II.

1. Маніфест про «дарування вольності і свободи всьому російському дворянству».
2. Налагодження регулярної переписки російської імператриці з Вольтером та його однодумцями.
3. Конкурс Вільного економічного товариства щодо селянського питання в Росії.
4. Видання Жалуваної грамоти дворянству і Жалуваної грамоти містам.
5. Видання закону про успадкування престолу згідно якого він тепер міг переходити виключно по чоловічій лінії від батька до сина, а при відсутності синів до старшого з братів.
6. Полеміка сатиричних журналів М.Новікова «Трутень» і «Живописець» та сатиричного журналу «Всяка всячина», який видавала Катерина II.

А. 124; Б. 145; В. 236; Г. 356.

12. Які з названих подій пов'язані з зовнішньою політикою Росії другої половини XVIII ст.?

1. Укладення Кючук_Кайнарджийського мирного договору з Туреччиною.
2. Видання декларації про «збройний нейтралітет».
3. Укладення Ніштадського мирного договору зі Швецією.
4. Участь Росії у поділах Речі Посполитої.
5. Тільзитський мирний договір. Створення франко-російського союзу.
6. Участь Росії в роботі Віденського конгресу.

А. 124; Б. 145; В. 236; Г. 356.

13. Встановіть відповідність між поняттям та його визначенням.

1. Палацовий переворот.
2. Секуляризація.
3. Уложенна комісія.
4. Просвітницький абсолютизм.
5. Вільне економічне товариство.

А. Вилучення чого-небудь із церковного, духовного володіння і передача до державної власності. Зазвичай вживається для опису вилучення державою у церкві її земельної та іншої власності. Б. Тимчасові колегіальні органи в Росії у XVIII ст., які скликалися для кодифікації (систематизації) законів, що вступили в силу після прийняття Соборного уложення 1649 року. В. Початок діяльності припадає на 1765 р. Ця

діяльність мала за мету в умовах зростання ринку та торговельного землеробства раціоналізувати сільське господарство, підвищити продуктивність кріпосної праці. Г. Це захоплення політичної влади в Росії XVIII ст., причиною якого була відсутність чітких правил наслідування престолу, що супроводжувалося боротьбою придворних угруповань і здійснюється, як правило, за сприяння гвардійських полків Д. Політика, що проводиться у другій половині XVIII ст. рядом монархічних країн Європи і була спрямована на усунення залишків середньовічного ладу на користь капіталістичних відносин.

14. Коли до Російської імперії відійшли південноукраїнські землі між річками Південний Буг та Дніпро?

1. За Кючук-Кайнарджийським договором 1774 р. 2. За Ясським договором 1791 р. 3. За Прутським договором 1711 р. 4. За результатами першого поділу Польщі 1772 р. 5. За результатами третього поділу Польщі 1795 р.

15. Правобережна Україна була включена до складу Російської імперії внаслідок

1. Першого поділу Польщі. 2. Другого поділу Польщі. 3. Третього поділу Польщі. 4. За умовами Кючук-Кайнарджийського мирного договору. 5. За умовами Ясського мирного договору.

III рівень

1. Розставити в хронологічній послідовності події російської історії другої половини XVIII ст.

1. Початок Діяльності Уложенної комісії. 2. Повстання під проводом О.Пугачова. 3. Укладення Ясського мирного договору. 4. Приєднання Криму до Росії. 5. Другий поділ Польщі. 6. Видання Жалуваної грамоти дворянству та Жалуваної грамоти містам. 7. Початок реалізації губернської реформи.

2. В трьох поділах Польщі ... рр. Росія брала участь разом з

1. 1762. 2. 1772. 3. 1776. 4. 1793. 5. 1795.

1. Швецією. 2. Саксонією. 3. Пруссією. 4. Австрією. 5. Іспанією.

3. Політика «просвітницького абсолютизму» ... включала в себе

1. Єлизавети Петрівни. 2. Анни Іванівни. 3. Петра III. 4. Катерини I. 5.

Катерини II.

1. Ліквідацію станових привілеїв. 2. Обмеження царського самодержавства. 3. Розробку нового зводу законів. 4. Підпорядкування церкви державі. 5. Полеміку сатиричних журналів.

4. За яким принципом утворено цей логічний ряд? Г.Орлов, Г.Потьомкін, П.Завадовський, П.Зубов.

1. Автори відомих праць з російської історії. 2. Віце-президенти Військової колегії. 3. Фаворити Катерини II. 4. Провідні російські сенатори XVIII ст. 5. Відомі полководці часів російсько-турецьких воєн другої половини XVIII ст.

5. Кого з відомих представників суспільної думки Росії другої половини XVIII ст. Катерина II назвала «бунтівником гіршим за Пугачова»?

1. М.Щербатова. 2. М.Новікова. 3. Г.Теплова. 4. О.Радіщева. 5. Г.Поленова.

6. Внаслідок останнього у XVIII ст. палацового перевороту ... року до влади в Росії прийшов (ла)

1. 1725. 2. 1742. 3. 1760. 4. 1762. 5. 1796.

1. Єлизавета Петрівна. 2. Катерина I. 3. Катерина II. 4. Павло I. 5. Петро III.

7. Які з наведених тверджень є правильними?

1. Наприкінці XVIII ст. на українському Правобережжі було сформовано Київську, Волинську і Подільську губернії.

2. З приходом до влади імператора Павла I Росія продовжила війну проти революційної Франції.

А. Перше. Б. Друге. В. Перше і друге. Г. Серед наведених тверджень немає правильних.

8. Встановити відповідність імен російських монархів та дати їхнього сходження на престол.

1. Петро I. 2. Катерина I. 3. Анна Іванівна. 4. Катерина II. 5. Павло I.

А. 1730 р. Б. 1689 р. В. 1725 р. Г. 1796 р. Д. 1762 р.

9. Встановити відповідність між подіями та датами коли вони відбулися.

1. Укладення Ясського миру. 2. Встановлення протекторату Росії над Грузією. 3. Сходження на престол Катерини II. 4. Прихід до влади Павла

I. 5. Участь Росії у другому поділі Речі Посполитої.
А. 1762 р. Б. 1783 р. В. 1791 р. Г. 1793 р. Д. 1796 р.

10. Які з наведених тверджень не відповідають дійсності?

1. Програвши полеміку сатиричних журналів М.Новікову імператриця Катерина II назвала його «бунтівником гіршим за Пугачова». 2. Діяльність Уложенної комісії 1766-1768 рр. закінчилася підготовкою нової (повної) редакції Законів Російської імперії. 3. Російсько-турецька війна 1768-1774 рр. закінчилася укладенням Бахчисарайського перемир'я. 4. Основна частина українського Правобережжя була приєднана до Росії внаслідок першого поділу Польщі. 5. Маніфест про «дарування вольності і свободи всьому російському дворянству» був виданий імператором Петром III у 1762 р.

11. Настанова імператриці Катерини II про те, що «... Треба найлегшим способом привести до того, щоб вони... перестали дивитись, як вовки на ліс. Коли в Малоросії не буде гетьмана, то треба намагатися щоб час і назва гетьманів зникли», реалізовувалася шляхом

1. Запровадження намісництв замість полкового устрою та створення регулярних кавалерійських полків.
2. Організації Донського та Чорноморського козачого військ замість ліквідованої Запорозької Січі.
3. Придушення Коліївщини та гайдамацького руху.
4. Остаточного закріпачення українських селян і зрівняння в правах української старшини з російським дворянством.
А. 14; Б. 12; В. 23; Г. 34.

12. Які події відображені в наведеному фрагменті?

Росія в односторонньому порядку розірвала дипломатичні і торгові зв'язки з Францією. Було заборонено розповсюдження праць французьких просвітителів. Разом з Англією було зроблено спробу економічного тиску на Францію. Саме в цей час було заслано до Сибіру О.Радіщева, заарештовано М.Новікова.

1. Зміна політичного курсу Росії у зв'язку з приходом до влади імператора Павла I. 2. Реакцію Катерини II та російської правлячої верхівки на революційні події у Франції. 3. Реакцію Катерини II на категоричну відмову Франції приєднатися до антитурецької коаліції. 4. Підготовку до укладення союзу з Австрією і Пруссією для поділів Речі Посполитої. 5. Переорієнтація зовнішньополітичного курсу на Англію в

13. Про кого йдеться в даному тексті?

Бажаючи і далі формувати і вести за собою громадську думку, Катерина II звернулася до журналістики. В 1769 р. вона почала видавати сатиричний журнал «Всяка всячина». Головною ідеєю журналу була критика людських слабкостей, пороків та забобонів. Катерина II намагалася звести все до іронічного підсміювання над модницями і чепурунами, скнарами і хапугами, забобонами і т.п.

Проти такого підходу до завдань журналістики виступив видатний російський просвітник, письменник і публіцист про якого О.Пушкін сказав, що він був одним з тих «хто розповсюджував перші промені просвітництва в своїй Вітчизні». На сторінках його журналів «Трутень» і «Живописець» читач знаходив картину необмеженого свавілля поміщиків-кріпосників, безправ'я і важкого становища селян. Знаменитий епіграф «Трутня» – «Они работают, а вы их труд ядите» – дуже яскраво відобразив погляди просвітителя.

1. О.Радіщева. 2. В.Тредіаковського. 3. М.Щербатова. 4. Г.Державіна.
5. М.Новікова.

14. Вкажіть назву документа XVIII ст. з якого взято даний фрагмент.

9. Государь есть самодержавный; ибо никакая другая, как только соединенная в его особе, власть не может действовать сходно с пространством толь великаго государства.

10. Пространное государство предполагает самодержавную власть в той особе, которая оным правит.

11. Всякое другое правление не только было бы России вредно, но и в конец разорительно.

12. Другая причина та, что лучше повиноваться законам под одним господином, нежели угождать многим.

13. Какой предлог самодержавного правление? Не тот, чтоб у людей отнять естественную их вольность; но чтобы действия их направите к получению самага большего ото всех добра.

14. Итак правление, к сему концу достигающее лучше прочих, и при том естественную вольность меньше других ограничивающее, есть то, которое наилучше сходствует с намерениями, в разумных тварях предполагаемыми, и соответствует концу, на который в учреждении гражданских обществ взирают неотступно.

15. Самодержавных правлений намерение и конец есть слава граждан, государства и государя.

16. Но от сея славы происходит в народе единоначалием управляемом разумом вольности, который в державах сих может произвести столько же великих дел, и столько споспешествовати благополучию подданных, как и самая вольность.

19. Государь есть источник всякия государственныя и гражданския власти.

1. «Наказ» Катерини II по складанню проекту нового Уложення.
2. Указ Катерини II про секуляризацію.
3. Жалувана грамота дворянству.
4. Жалувана грамота містам.
5. Указ про успадкування престолу Павла I.

15. В якому варіанті події зазначені в правильній хронологічній послідовності?

1. Повстання на чолі з О.Пугачовим, секуляризація церковного землеволодіння, діяльність Уложенної комісії, приєднання Криму до Росії, початок губернської реформи.
2. Діяльність Уложенної комісії, секуляризація церковного землеволодіння, початок губернської реформи, приєднання Криму до Росії, повстання на чолі з О.Пугачовим.
3. Секуляризація церковного землеволодіння, діяльність Уложенної комісії, повстання на чолі з О.Пугачовим, початок губернської реформи, приєднання Криму до Росії.
4. Секуляризація церковного землеволодіння, приєднання Криму до Росії, діяльність Уложенної комісії, повстання на чолі з О.Пугачовим, початок губернської реформи.
5. Приєднання Криму до Росії, секуляризація церковного землеволодіння, повстання на чолі з О.Пугачовим, початок губернської реформи, діяльність Уложенної комісії.

16. Про якого діяча йдеться в уривку з історичного джерела?

«На початку 1765 р. прибуває в Глухів. Першим же його кроком стало проведення ревізії людей, худоби, землі, споруд, підприємств. Ревізія тривала п'ять років. Її результати були узагальнені майже в тисячі томах і отримали назву «Генерального опису Малоросії».

1. К.Розумовського.
2. С.Вельямінова.
3. Г.Шаховського.
4. В.Голіцина.
5. П.Румянцева.

Перелік рекомендованих підручників та навчальних посібників

1. Боханов А.Н., Сахаров А.Н., Милов Л.В., Зырянов П.Н. История России. С начала XVIII до конца XIX века. – М.: АСТ, 2001. – 544 с.
2. Дворниченко А.Ю., Тот Ю.В., Ходяков М.В. История России. – М., 2008.
3. Деревянко А.П., Шабельников Н.А. История России с древнейших времен до конца XX века. – М., 2001.
4. Зуев М.Н. История России. – М., 1998.
5. Зуев М.Н., Чернобаев А.А. История России. – М., 2008.
6. Историография России до 1917 г. В 2 т./ Под ред. М.Ю. Личаевой. – М., 2003.
7. История России с древнейших времен до конца XVII века/ Под редакцией Л. В. Милова. – М., 2006.
8. История России с древнейших времен до наших дней/ Под редакцией А. Н. Сахарова. – М., 2008.
9. История России. Народ и власть. – СПб, 1997.
10. История России. Россия в мировой цивилизации/ Под ред. А.А.Радугина. – М., 1997.
11. История России. С древнейших времен до конца XVII века. – М., 1996.
12. История России. С древнейших времён до середины 1861 года века/ Под ред. Павленко Н.И. – М., 1996.
13. История России. С начала XVII до конца XIX века. – М., 1996.
14. История России. Социально-экономический и внутривосточный аспекты. – Екатеринбург, 1992.
15. История России. Том 1. С древнейших времен до конца XVIII в./ Под редакцией А. Н. Сахарова. – М., 2006.
16. История России/ Под ред. Ю.И.Казанцева. – Москва-Новосибирск, 2006.
17. История СССР с древнейших времен до 1861 г./ Под. ред. Павленко Н.И. – М., 1989.
18. История СССР с древнейших времен до 1861 года/ Под ред. Мавродина В.М. – М., 1979.
19. История СССР с древнейших времен до конца XVIII в./ Под ред. Рыбакова Б.А. – М., 1983.
20. История СССР с древнейших времен до наших дней в 12-ти т. – Т. 1-4. – М., 1966-1967.
21. Історія народів Росії. Від найдавніших часів до середини XVIII ст. – К., 1992.
22. Історія народів Росії. Середина XVIII ст. – 1917 р. – К., 1992.
23. Ключевский В.О. Сочинения в 9-ти томах. – Курс русской истории. – М., 1987-1990.
24. Козлова Н.В., Милов Л.В., Флоря Б.Н., Вдовина Л.Н. История России с древнейших времен до конца XVII века. – М., 2009.
25. Коняев Н.М., Коняева М.В. Русский хронограф. – М., 2008.
26. Многовариантная история России. – М., 2000.

27. Мунчаев Ш.М., Устинов В.М. История России. – М., 1998.
28. Мунчаев Ш.М., Устинов В.М. Политическая история России. От становления самодержавия до падения Советской власти. – М., 1999.
29. Нариси історії Росії: Переклад з рос./ Б.В. Ананьїч, І.Л. Андреев, Є.В. Анісімов та ін. За заг. Ред. О.О.Чубар'яна. – К., 2007.
30. Наумова Г.Р., Шикло Ф.Е. Историография истории России. – М., 2008.
31. Орлов А.С., Георгиев В.А. и др. История России с древнейших времен до наших дней. – М., 2002.
32. Орлов А.С., Георгиев В.А., Георгиева Н.Г., Сивохина Т.А. История России в схемах. – М., 2008.
33. Очерки истории СССР. Период феодализма. IX-XII ст. – М., 1953; XIV-XV ст. – М., 1953; XV-XVII ст. – М., 1955; XVIII ст. Первая четверть. – М., 1954; XVIII ст. Вторая четверть – М., 1957; XVIII ст. Вторая половина. – М., 1956.
34. Павленко Н. И. «История России с древнейших времен до 1861 года. 5-е изд. – М., 2009.
35. Павленко Н.И., Андреев И.Л., Федоров В.А. История России с древнейших времен до 1861 года. Учебник для вузов . – М., 2007.
36. Платонов С.Ф. Полный курс лекций по русской истории. – СПб., 1997.
37. Полный энциклопедический справочник: История России в картах, схемах, таблицах/ Авт. сост. П.Г.Дейниченко. – М., 2002.
38. Рождественский С.Е. Отечественная история в связи со всеобщей (средней и новой). – М., 1997.
39. Российская и мировая история в таблицах/ Автор сост. Ф.М.Лурье. – СПб., 1998.
40. Российская повседневность. От истоков до середины XIX века/ Под редакцией Л. И. Семенниковой. – М., 2006.
41. Семин В.П. Русская история. Проблемы и спорные вопросы. М., 2007.
42. Уткин А.И. Россия и Запад: История цивилизаций. – М., 2000.
43. Чунаков А.В. История России с древнейших времен до середины XIX в. – М., 2007.
44. Цимбаев Н.И., Милов Л.В. История России XVIII-XIX веков. – М.: Эксмо, 2008. – 438 с.

Перелік рекомендованої монографічної літератури та наукових статей для самостійного опрацювання

1. Алексеев Н.И. Русский народ и государство. – М.: Аграф., 1998. – 640с.
2. Афанасьев Ю.Н. Опасная Россия. Традиции самовластья сегодня. – М.: Российский гос. гуманитар. у-т, 2001. – 432 с.
3. Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм XV-XVIII ст. Т.1. Структура повсякденності: можливе і неможливе. – К.: Основи, 1995. – 530 с.

4. Буганов В.И. и др. Эволюция феодализма в России: Социально-экономические проблемы. – М.: Мысль, 1980. – 942 с
5. Вернадский Г.В. Монголы и Русь. – Тверь: ЛЕАН, М.: АГРАФ, 1999. – 480с.
6. Геллер М.Я. История Российской империи. В 2 т. Т.1. – М.: МИК, 2001. – 512 с.
7. Геллер М.Я. История Российской империи. В 2 т. Т.2. – М.: МИК, 2001. – 536 с.
8. Государственные учреждения России XVI-XVIII вв./ Под ред. Голиковой Н.Б. – М.: Прогресс, 1991. – 192 с.
9. Гудзенко А.И. Русский менталитет. – М.: АиФ Принт, 2003. – 444 с.
10. Гумилев Л.Н. От Руси к России: очерки этнической истории. – М.: Экспрос, 1992. – 336 с.
11. Данилевский И.Н. Русские земли глазами современников и потомков (XII-XIV вв.). – М.: Аспект Пресс, 2001. – 389 с.
12. Данилевский Н.Я. Россия и Европа: Взгляд на культурные и политические отношения славянского мира к германо-романскому. – М.: Известия, 2003. – 607 с.
13. Екатерина II. – М.: Эксмо, 2008. – 800 с.
14. Еремян В.В. Муниципальная история России. Древняя Русь (от общины-рода к общине-государству). – М.: Академический проект, 2006. – 960 с.
15. Зарезин М.И. В пучине Русской Смуты. – М.: Вече, 2007. – 400 с.
16. Калужный Д.В., Кеслер Я.А. Забытая история Российской империи. От Петра I до Павла I. – М.: Вече, 2007. – 336 с.
17. Каменский А.Б. От Петра I до Павла I: реформы в России XVIII в. Опыт целостного анализа. – М.: РГГУ, 2001. – 576 с.
18. Каппелер Андреас Росія як поліетнічна імперія. (Виникнення. Історія. Розпад). – Львів: Видавництво Українського Католицького Університету, 2005.
19. Каргалов В.В. Внешнеполитические факторы развития феодальной Руси. – М.: Высшая школа, 1967. – 264 с.
20. Каргалов В.В. Русь и кочевники. – М.: Вече, 2008. – 480 с.
21. Ключевский В.О. История сословий в России. – Петроград: Лит. изд . отдел К.Н.П.Р., 1918. – 276 с.
22. Ключевский В.О. О государственности в России. – М.: Мысль, 2003. – 606 с.
23. Кобрин В.Б. Власть и собственность в средневековой Руси. – М.: Наука, 1985. – 389 с.
24. Кривошеев Ю.В. Русь и монголы: Исследование по истории Северо-Восточной Руси XII-XIV вв. – СПб, 1999. – 408 с.
25. Кучкин В.А. Формирование государственной территории Северо-Восточной Руси в X-XIV вв. – М.: Наука, 1984. – 368 с.
26. Милов Л.В. Великорусский пахарь и особенности российского исторического процесса. – М.: РОССПЕН, 1998. – 574 с.

27. Миронов Б.Н. Социальная история России периода империи (XVIII - начало XX в.): Генезис личности, демократической семьи, гражданского общества и правового государства. В 2-х т. Т. 1. – СПб.: «Дмитрий Булавин», 2001. – 548 с.
28. Морозов Н. А. Новый взгляд на историю Русского государства. – М.: КРАФТ+, ЛЕАН, 2000. – 888 с.
29. Протопопов А.С. История международных отношений и внешней политики России, 1648-2000 гг. – М.: Аспект Пресс. – 2003. – 344 с.
30. Россия в XVIII столетии. – М.: Языки славянской культуры, 2009. – 136 с.
31. Скрынников Р.Г. Россия в начале XVII в. «Смута». – М.: Мысль, 1988. – 284 с.
32. Скрынников Р.Г. Социально-политическая борьба в русском государстве в начале XVII века. – Л.: Ленинградский университет, 1985. – 326 с.
33. Степанищев А.Т. История России IX-XVII веков: От Российской государственности до Российской империи. – М.: КомКнига, 2007. – 584 с.
34. Феннел Джон. Кризис средневековой Руси. 1200-1304 гг. – М.: Прогресс, 1989. – 296 с.
35. Черепнин Л. В. Образование Русского централизованного государства в XIV-XV вв. – М.: Изд-во соц.-эконом. лит-ры, 1960. – 898 с.
36. Черепнин Л.В. Земские соборы Русского государства. – М.: Наука, 1978. – 417 с.
37. Шмидт С.О. У истоков российского абсолютизма. – М.: Прогресс, 1996. – 496 с.
38. Шпета П. Московство: його походження, зміст, форми й історична тяглість. – Дрогобич: Відродження, 1997. – 336 с.
39. Шпорлюк Р. Імперія та нації. З історичного досвіду України, Росії, Польщі та Білорусії. – К.: Дух і література, 2004. – 362 с.
40. Юрганов А. Л. Категории русской средневековой культуры. – М., 1998.